

Nr. 19 • 1938

OLITSEILEHT

EESTI KINDLUSTUS-AKTSIASELTS

POLARIS

võtab vastu järgmisi kindlustusi:

tule-, murdvarguse-, veo-, väärtsaadete-,
kasko- (laevakerede) ja klaasikindlustusi

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid ületavad **Kr. 1.000.000**. Seltsi
asutamisest saadik on kahjude eest välja makstud üldkokku
Kr. 5.500.000.

Soliidne edasikindlustus!

Kahjud likvideeritakse viivitamata!

Juhatus asub Tallinnas, Vana Viru 12. Kõnetraat 426-66 Telegr. aadress: Polaris. Osak. asub Tartus, S. Turg 11.
Kõnetr. 6-75. Esindajad kõigis linnades ja maakondades

Insulite isoleerplaadid

tagavad Teile sooja, kuiva ja vaikse kodu

THE INSULITE CO. OF FINLAND O/Y

PEAESINDAJA EESTIS: F-A. CHRISTIAN RAASCHOU

Tallinn, Pärnu maant. 30—7, telefon 451-64 ja 457-63.

Aktsiaselts «VILL»

Telefonid: Juhatus nr. 416-49.

Ladu ja kontor nr. 450-39.

Tallinn, V. Karja 12.

Villase ja siidriide kudumine. Riide värvimine, trükkimine ja apretuur. Villase ja puuvillase lõnga värvimine. Mertseriseerimine.

Meie riided erinevad värvitoonide ja värvi ehtsusega, kuna oleme just spetsialiseerunud apretuuri ja värvimise headuse tõstmises.

LÕNGA JA RIIETE MÜÜK AINULT SUUREL ARVUL. Vabrikud: Narvas, telefon nr. 70.

Politseileht

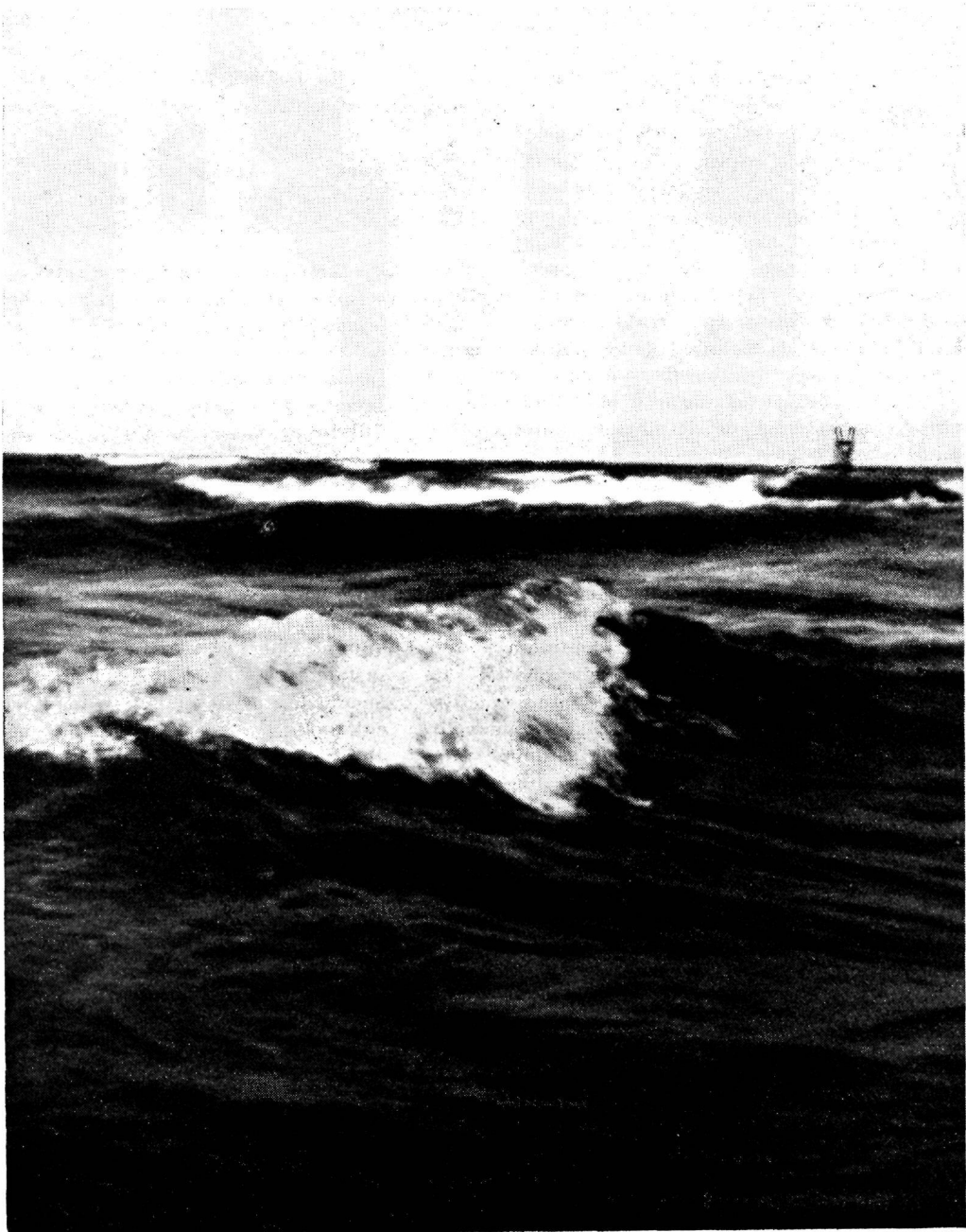
ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 19 (522)

TALLINNAS, 17. OKTOOBRI 1938

XVII aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: Politsei kehalise kasvatus eesmärgist, suunast ja korraldusest — E. Kolmpere. — Rohkem täpsust asjaajamises — V. Põlder. — Šifri kasutamisest. — Kriminallist jutustab — K. Pärtmaa. — Scotland Yardi minevikust. — Tragikomöödia kriminalistikas j. m.

Meri

Politsei kehalise kasvatusese eesmärgist, suunast ja korraldusest

Kogu elavas looduses on kehtiv kord, et elavkude oma elutegevuses peab olema alati liikvel. Elu, mis ei toimle, kõduneb. Ka inimese organism oma eluavaldustes käib selle seaduse alla ja peab toimima vastavalt neile looduse nõudeile.

Teame, et igale inimesele on loodus annud kaasa taltsutamatu liikumistungi. On neid, kes väidavad, et see liikumistung ja sellest tingitud toimlemise ärritused keha kasvamisel ja organite kujunemisel on kehale isegi suurema tähtsusega kui toiduained, mida inimene elamiseks tarvitab.

Loodus ja tegelik elu tõendavad, et kõrgemat inimväärtust ei saavutata ainuüksi vaimsete võimete kultiveerimisega, vaid ainult ühise harmoonilise kehalise ja vaimse arendamisega.

Oli kord aeg, millal usuti, et sport viib inimese vaimsed huvid degenerereerumisele. Kui see kriisiajal kord paistis nii, siis oli see tingitud peamiselt sellest, et mõned spordiga ühekülgsest liialdasid. See oli aga ka loomulikuks reaktsiooniks enne seda liiga ühekülgsest arenenud intellekti kultiveerimise vastu. See reaktsioon kestis seni, kuni kehalised ja vaimsed jõud olid saavutanud loomuliku tasakaalu. Loodus nõuab tasakaalu! Nüüd on teadus ja kehakultuur ühinenud ja nende ühiseks eesmärgiks on inimkonna kultuuri tõstmine.

Heites pilku kaasaja rahvaste ellu, võime kõikjal tähele panna sportliku liikumise — rahva kehalise kasvatusese — arenemist ja tõusu. Paljudes riikides juhib riik ise rahva kehalise kasvatusese arendamist ja on selle seadusega kindlaks määranud. Riigivalitsuste poolt on ellu kutsutud kehalise kasvatusese õpetajate instituudid ja koolid, kus tulevased spordielu juhid sellekohaselt ette valmistatakse; riigi kulul on rakendatud ametisse kehalise kasvatusese instruktoreid; riigi ja omavalitsuste ühiseil ettevõtetel ehitatakse staadione, võimlaid, spordihooned; koolides on kehaline kasvatus teiste õppeainete seas tõstetud tähtsamale kohale; õhutatakse ja soodustatakse spordiorganisatsioonide asutamist, mida riik toetab. Ajalehed ja ajakirjad pühendavad artikleid sportlikule liikumisele, avaldavad uurimistöid kehalise kasvatusese alal, annavad ülevaateid võistlustest ja spordisäävutusist, toovad sporditegelaste pilte, raadioringhäälingud annavad raadio teel edasi võistluste käike ja sporditeateid, ja neid teateid oodatakse ka kaugemates maanurkades põnevusega.

Sportlik tegevus on kujunemas üheks tähtsamaks rahva eluavalduks. On isegi maid, kus sport on kujunemas rahva kombeks, rahva igapäevaseks elu tarviduseks. Kõik see näitab spordi tähtsuse õiget hinnangut, kehalise kasvatusese tähtsusest arusaamise süvenemist. On ju sport üheks tähtsaimaks abinõuks rahva kehalise tubliduse tõstmisel, samuti ka rahva sotsiaalkasvatusese alal, sest inimese tervis, ta heaolu, võimed olenevad ta kehalisest tublidusest. Iga riigi püüded on suunatud sisemisele ja ka välisele rahule ja julgeolekule, milleks riik vajab tugeva tahtega, terveid ning kindla iseloomuga kodanikke, kes suudavad oma riiki kanda ja kaitseda ka ohtlikel hetkil.

Vaatleme korra, milles seisneb siis kehalise kasvatusese ja spordi otstarve, suund ja sisu Eesti politseis.

Eesti politsei, kui organisatsioon, kelle liikmed seisavad alaliselt väljas riigi sisemise korra ja julgeoleku kaitsel kuritegelise elemendi vastu, on alati mõistnud hinnata kehakultuuri tähtsust ja on püüdnud selle liikumisega sammu pidada, sest on ju kehaline kasvatus ja sport politseile ülitähtsad kasvatuslikud ja enesearendamise abinõud. Politseiametnik peab olema kehaliselt võimeilt hästi arenenud ja kasvatatud, sest on ju tema kaaskodanike julgeoleku ja heakorra kaitseseja, kes pealegi viibib alalises võitluses kurjategijatega. See ülesanne seab politseiametniku kehaliste võimete suhtes üles suuri nõudeid. Politseiametnik peab olema mehine, kehaliselt terve, jõuküllane, julge, tasakaalukas, vastupidav, kiire otsustamis- ja teguvõimega inimene, kes loetletud omaduste kõrval tunneb võtteid teotsemiseks rünnakulokorras, kaaskodanike ja enesekaitseks ning ühtlasi mõjub respektiivalt — julgustavalt. Arvestades eelpool esiletõudud politsei kehalise kasvatusese otstarvet, taotleb politsei kehaline kasvatus iga üksiku politseiametniku kehaliste võimete arendamist kohustuslike teenistusõppuste korras selliselt, et ametnik mitmekülgsest oma teenistusülesandeile vastavalt kehaliselt võimeis edeneks ja ühtlasi omandaks teadmisi ja oskusi vastavate võtete käsitlemiseks teotsemisel teenistusolukorras. Seega politsei teenistusülesandeile vastavalt tuleb ka suunata politseiametnike kehakasvatusese väljaolet ja sportlikku tegevust, nii et see haaraks

HALL ON TAEVAS JA MUST ON MAA...

ulatuselt kogu politseipere ja oleks tihedalt seotud tegevusaladega, mis politseiametniku arendaks tugevaks, terveks, osavaks ja julgeks riigi sisemise korra ja julgeoleku kaitsejaks.

Sellest seisundist lähtudes tuli politseis, alates 1935. aastast revideerimisele ja ümberkorraldamisele politsei kehalise kasvatus ja sportliku tegevuse korraldus, suund ja ulatus.

Teotsemine kehakultuuri aladel politseis enne 1935. aastat kandis enamvähem juhuslikku ilmet, s. t. tegeldi peamiselt võistlusspordiga, milliseist üritusist võttis osa kitsam ringkond vastavate kehaliste eeldustega politseisportlasi ja laiem mass jäi sellest tegevusest eemale põhjusel, et nad kas ei omanud vastavaid kehalisi võimeid või puudus neil huvi võtta osa sportlikest üritusist. Alates 1. novembrist 1935. a. on kehaline kasvatus, kui politseile ülitähtis kasvatuslik ja enesearendamise abinõu tehtud kohustuslikuks kõigile tegevteenistuses olevaile politseiametnikele vanuses kuni 45 aastani, gruppeerides neid õppusil vanuse ja võimete kohaselt.

Kehalise kasvatus väljaõppest osavõtu kohustuslikkus pandi kehtima politseiametnikele järgmisil põhjusil:

1) et tegevteenistuses seisev politseiametkond saaks ühtlase süstemaatilise kehakasvatuse välja-

õppe; 2) et politseiametnik ei unustaks Politseikoolis omandatud ja tegevteenistuses nii hädavajalikke alasid nagu: enesekaitse võtteid, transportvõtteid, lööginuia käsitlemise oskust, politseiteenistusalases rakendusvõimlemises ettenähtud võtteid-viise ja muud, milledega politseiametnik ei suudaks seista täiel määral oma ülesannete kõrgusel, sest need alad vajavad pidevat harjutamist ja täiendamist.

Politseiametnike kehakasvatuse väljaõppe ümberkorraldamine tingis ka vastava kehalise kasvatus juhtkonna ja instruktorite kaadri moodustamise tarviduse, samuti kindlaks määrata vastavad õpperingkonnad ja üksused õppetegevuse parimaks korraldamiseks.

Õpperingkonnaks määrati prefektuuri adm.-piirkond ja õppeüksuseks — politseijaoskond.

Nii on kujunenud järgmised õpperingkonnad:

1) Tallinna-Harju kehalise kasvatus õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad: kõik Tall.-Harju prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused (välis-, kriminaal-, poliitiline ja raudteepolitsei, arvatud välja Politseikool).

2) Tartu-Valga kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Tartu-Valga prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused (välis-, kriminaal-, poliitiline ja raudteepolitsei Valga jaoskond).

3) Viljandi-Pärnu kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Viljandi-Pärnu prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused (välis-, kriminaal- ja poliitiline politsei).

4) Lääne-Saare kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Lääne-Saare prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused.

5) Viru-Järva kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Viru-Järva prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused.

6) Narva kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Narva prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused (välis-, kriminaal-, poliitiline ja raudteepolitsei Narva jaoskond).

7) Petseri-Võru kehalise kasvatuse õpperingkond.

Õpperingkonda kuuluvad kõik Petseri-Võru prefektuuri adm.-piirkonnas asuvad politseiasutused.

Politsei kehalise kasvatuse juhtkond ja instruktorite kaader moodustati politseiteenistuses olevast ametnikest järgmiselt:

1) Politsei kehalise kasvatuse üldjuhiks määrati Politseitalituse juurde ametisse vastava ettevalmistusega politsei assistent, kelle ülesandesse kuulub: 1) politseiametnike kehalise kasvatuse väljaõppe üldine juhtimine politseidirektori poolt antavail juhiseil, 2) kehalise kasvatuse eeskirjade, õppekavade, määruste ja üldkavade

koostamine, 3) keh. kasv. instruktorite väljaõppe korraldamine, nende tegevuse järelevalve ja juhtimine, 4) koostöö korraldamine politsei spordiorganisatsioones ja muud.

2) Kehalise kasvatuse üldinstruktorid määrati tegevusse iga õpperingkonna peale üks.

Üldinstruktori ülesandeks on: 1) politseiametnike kehalise kasvatuse väljaõppe üldine juhtimine õpperingkonnas, 2) üksikute kehalise kasvatuse instruktorite tegevuse juhtimine ja järelevalve teostamine, 3) õpperingkonna kehalise kasvatuse üldkavade koostamine, 4) üksuste keh. kasv. instruktooreile õppuste korraldamine, 5) koostöö korraldamine õpperingkonnas asuva politsei spordiorganisatsiooniga.

3) Kehalise kasvatuse instruktorid määrati tegevusse iga õppeüksuse (pol.-jaosk.) peale üks, kusjuures instruktoriks määrati sama üksuse koosseisu kuuluv vastavate teadmiste ja ettevalmistusega politseiametnik (konstaabel või assistent). Kehalise kasvatuse instruktori ülesandeks on korraldada ja juhtida oma üksuse ametnike kehalise kasvatuse väljaõpet.

Politsei kehalise kasvatuse korraldamise kava määrab kindlaks kehalise kasvatuse õppealad, milledest osavõtt ametnikele vanuses kuni 45 aastani on kohustuslik, kusjuures kohustuslike õppetundide arv ametniku kohta on: linnades 4 tundi ja maal 2 tundi kuus.

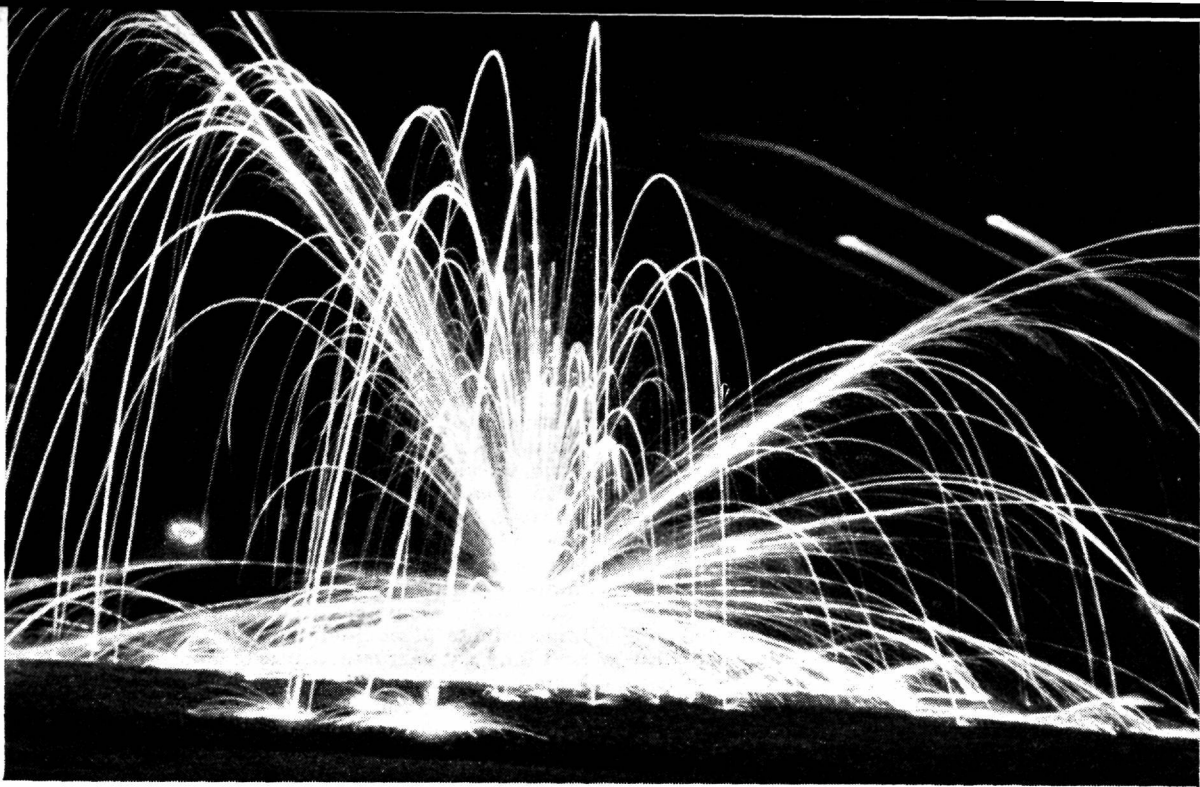
Kehalise kasvatuse kohustuslike õppealade loetelu.

I. Kehakool.

a) Võimlemisharjutusi abinõudeta: 1) koordinaatsiooni, 2) painduvuse, 3) kiiruse, 4) jõu ja 5) vastupidavuse arendamiseks.
b) Võimlemisharjutusi abinõudel: roobaspuul, köiel, hobusel ja redelil.

Tartu
politseiametnike
äsjapeetud
gaasikaitse
kursusel

Fosforpommi lõhkemine Tartu turuplatsil Tartu politsei ja Kaitseliidu Gaasipataljoni ühisel õppusel

II. Teenistusala ne rakendusvõimlemine.

(Eesmärk: vastupidavuse, jõu ja oskuse arendamine ning võtete kätteõpetamine teotsemiseks teenistusolukorras).

- a) Kõnnid: 1) murdmaakond, 2) rännak.
- b) Jooksud: 1) lühimajooks 60—400 m, 2) keskmaajooks 400—3000 m, 3) murdmaajooks, 4) orienteerumisjooks, 5) takistusjooks.
- d) Hüpped: 1) ülehüpe kraavist, 2) ülehüpe aiast käte abil, 3) allahüpe müürlit, plangult või järsult mäenõlvakult, 4) ülehüpe laiast kraavist teiba abil.
- e) Ronimine: 1) ronimine redelil, 2) ronimine köiel, 3) ronimine posti otsa, 4) ronimine üle seina laua abil, 5) ulatus- ja hüppekõrgusest plangust ülaronimine.
- g) Raskuste tõstmine ja edasitõstmine: 1) elutute raskuste tõstmine ja edasitõstmine, 2) inimese kandmine.
- h) Harjutusi gaasikaitsetorbikuis: 1) võimlemine, 2) kõnd ja jooks, 3) ronimine, 4) inimese kandmine, 5) õppekäsigranaadivise.
- i) Harjutusi õppekäsigranaadiviskes: 1) täpsusvise, 2) kaugusvise.

III. Enesekaitse alal.

1) Transport- ja enesekaitse võtteid:

- a) võtteid kurjategijate transporteerimiseks,
- b) võtteid joodikute transport., d) kaitse poomise

vastu, e) võtteid tõrkuja vabastamiseks kinniharitud esemeist, g) maaslamava tõrkuja tõstevõtteid, h) kaitse ümberhaaramise vastu, i) põgeneva kurjategija mahapaiskamise ja tema kinnihoidmise võtteid, j) kaitse kepilöögi vastu, k) kaitse raske eseme löögi vastu, l) kaitse noalöögi vastu,

Granaadivise gaasitorbiku ja püssiga

Rohkem täpsust asjaajamises!

Politseiasutuste ja üksikute iseseisvalt teotsevate ametnike tegevus üldiselt on väga mitmekülgne ja tihti peale on üks toiming täiesti erinev teisest. Seetõttu on ametnikul küllalt raske olla igas temale ameti tõttu kuuluvast toimingus asjatundja ja eriteadlane. Ent seda ta peabki olema, et oma ülesannetega hästi toime tulla ja et asjaajamine kiirelt toimuks. Selle mitmekülgse juures tuleb sageli ette tähelepanematusi pisi-asjus. Ja nende pisi-asjade märkimata jätmisel on teisel asutusel või ametnikul selle asja lahendamine sageli väga raske ja on seotud mitme võrra suurema vaevaga, kui alguses oleks osutatud asjale rohkem täpsust ja tähelepanu.

Märgin tegelikust asjaajamisest mõned niisugused nähted, mis täpsema ja tähelepanelikuma töö juures tunduvalt kergendavad teise asutuse resp. ametniku tööd ja vaeva.

Üks asutus on pöördunud teise asutuse või ametniku poole ametliku kirjaga, mis varustatud peale muu ka kuupäeva ja numbriga, sageli leidub numbril juures veel mõni täht, rooma number või muu eraldusmärk. Sageli tuleb ette, et kirjasaja asutus või ametnik, võttes täitmisele asutuse kirja, vastab sellele, nagu

soovitud, lühidalt täitmisest, vihjates ka täitmisel võetud asutuse kirja numbrile. Märkimata on jäetud vaid kirja numbril juures olev täht või eraldusmärk, mis ära näitas kirjasaatja asutuse alljaotuse, kust kiri välja saadeti. Asutus, saades sellise vastuse oma kirjale ja kui selle vastuse sisu ka lähemalt ei selgita asutuse alljaotuslikku kuuluvust, peab kõik oma alljaotuslikud üksused läbi kontrollima ja selgitama, kelle nr. peale kuulub saabunud vastus. Kui aga vastuses on jäetud märkimata ka vastava asutuse kirja number, on asi seda keerulisem — õienduse tegemine ja vastuse kuuluvuse määramine on seda raskem ja aeganõudvam. Asja käik on aga hoopis kiirem ja täitmine teostuks ilma eriliste õiendusteta, kui asjaajamises ollakse täpne ja vastuses asutusele märgitakse selle kirja kuupäev, number ja ka eraldusmärk, kui see leidub kirja nr. juures.

Samasugune on olukord ka postiga saadeta-vate rahasaadetistega ja tempelmaksu seaduse alusel palvel puudunud tempelmaksuks sissenõutud tempelmaksu ärasaatmisel asutusele, kes nõudis tempelmaksu tasumist. Raha- või tempelmaksu sissenõudja kohapealne ametnik nõuab tempelmaksu võlgnevalt sisse ja saadab

m) kaitse püstolist laskmise vastu, n) käeservalöögid, o) enesekaitse maadlus ja

2) poks — enesekaitse.

IV. Ujumine ja vetelpäästmine.

a) Üksikmehe väljaõpe ujumises, b) üksikmehe väljaõpe vetelpäästmises — ujudes, d) üksikmehe väljaõpe vetelpäästmises veesõidukeil.

V. Harjutusi lööginuia käsitemise oskuses.

VI. Suusatamine:

a) Üksikmehe väljaõpe ja b) koond- ja lahkriivi suuskadel.

VII. Mehaaniline sport.

a) Üksikmehe väljaõpe jalgrattal ja b) üksikmehe väljaõpe mootorsõidukil.

VIII. Teenistusalased võistlused.

a) Patrullrännakvõistlused, b) patrullorienteerumisevõistlused, d) teenistusalased mitmevõistlused, e) häire- ja teatejooksuvõistlused ja g) patrullsuusatamise võistlused.

Õppetegevus viiakse kohtadel läbi Politseitalituselt igaks õppehooajaks koostatavate õppekavade ja üldkava kohaselt.

Politsei keh. kasvatus õppetegevuse hooaeg jaguneb talviseks ja suviseks. Talvine hooaeg algab

1. nov. ja lõpeb 30. aprillil, suvine hooaeg algab 1. mail ja lõpeb 31. oktoobril.

Vastavalt õppehooajale toimub õppetegevus:

a) Talvisel hooajal: 1) võimlemises, 2) enesekaitse alal, 3) poksis, 4) lööginuia käsitemise oskuses ja 5) suusatamises.

b) Suvisel hooajal: 1) teenistusalases rakendusvõimlemises, 2) ujumises ja vetelpäästmises ja 3) teenistusalaseis võistluses.

Iga õppehooaja lõpul korraldatakse ametnikele kehaliste võimete katsed Politseitalituselt väljatöötatud katsete määruste kohaselt, kusjuures katseil arvestatakse ametniku vanus, tervislik seisund ja õppehooajal läbivõetud aine ulatus.

Katsete tulemused kantakse iga ametniku kohta eraldi vastavale kehaliste võimete saavutuslehele, mis peetakse tema teenistuskausta juures.

Politseiasutuste varustamine kehalise kasvatus õppetegevuseks vajalike õppeabinõude ja tarvetega toimub Politseitalituse eelarves ettenähtud vastavate summade arvel. Õpperuumide üürimine keh. kasvatus õppe otstarbel toimub kohapealsete pol.-asutuste enesealgatusel Politseitalituselt selles otstarbeks ettenähtud summade arvel.

Võistlusspordi aladel, nagu kergejõustik, raskejõustik, mängud jma., teotsemine toimub Politseiametnike Kogude juurde asutatud spordisektioonide kaudu ja neist osavõtt on v a b a t a h t l i k .

selle edasi tempelmaksu nõudnud asutusele. Seejuures on sagedaseks nähteks pealkiri — „N. N-lt sissenõutud tempelmaks”. Nüüd peab tempelmaksu nõudnud asutus kõigepealt selgitama, missugune büroo või toimkond nõudis N. N-lt tempelmaksu ja selleks peab iga alljaotus oma tähestikust või kartoteegist selgitama, kas tal oli N. N-lt tempelmaksu nõudmine. Asi oleks hoopis lihtis, kui saatekiri sisaldaks pealkirja — „Teie nr. 777-a — 16. 09. 38 peale N. N-lt sissenõutud tempelmaks”.

Ühes vallas ja tihtipeale ka ühes külas on kaks ja vahest ka rohkem isikuid, kelle perekonna- kui ka eesnimi ei erine teineteisest. Seejuures tuleb ette arusaamatusi, kodanike asjatuid tülitamisi ja ametnike asjatuid käike ja piinlikke vahejuhtumeid. Nii ühelt asutuselt kohaliku ametniku kaudu palveavaldajale kodanikule saadetud vastusega tuli ametnikul asjata ligi kümme km edasi-tagasi kaks korda käia, kuna vastus kuulus teisele samanimelisele kohaliku elanikule, kes elas aga hoopis teises külas, mis ligi kümme km eemal. Asutuse kirjas oli jäetud tähendamata vastusesaaja asukoht — küla, oli vaid märgitud vaid; kuigi palveavaldaja-vastusesaaja seletusel olevat tema palves ka küla nimetus olnud märgitud. Sellest järeldus: vastuses palveavaldajale tuleb ka tema aadress — asukoht täielikult märkida, niivõrd kui see saadud palve järgi igakord on võimalik.

Ka asutuste ja ametnike pitsatid ja stambid vajavad aeg-ajalt puhastamist ja uuendamist. Vahete-vahel on näha ametniku allkirja all mingit jäljendit, kuid nähtavasti on jäljendijätja pikaajalisest tarvitamisest niivõrd kulunud või puhastamatuse tõttu nii tuhmunud, et sellest ei saa lugeda allkirjutanud ametniku ametinimetust.

Tempelmargidega tuleb asutusil ja ametnikel palju tegelda. Oleks hõlbustuseks asjaajamises, kui tempelmargid, mis kuuluvad kustutamisele, oleksid asetatud kohe kohale, kuhu need võivad jääda kustutamisel. Väga tihti on need kleepitud vaid äärega ühest küljest ja asetatud kattepinnaga kirjatekstile, kus nad sageli ise kinni kleepuvad. Sinna neid ei või jätta, kuna sellega muutuks tekst mitteloetavaks. Seetõttu on soovitatav ametiasutusile saadetavaile palveile ja kirjadele, mis kuuluvad tempelmaksustamisele, asetada kustutamisele kuuluvad tempelmargid kohe oma õigele kohale. Selleks võib olla: a) palvekirjakujulistel kirjadel tekstist vaba koht palvekirja ülal äärel, palvesaaja ametinimetuse all vasakul poolel palveavaldaja nime ja aadressi kõrval, või kui seal vajalikku ruumi selleks ei leidu, siis ka palve lõpul allkirja juures, ja b) vahekirja või pealkirja kujulistel kirjadel — teksti algul või lõpus, kus selleks leidub vaba ruumi.

Kodanikes püsib mõnelpool arvamine, et palvekirjale lisatud tempelmargid ei kuulu kustutamisele, vaid Riigikassa võtab need asutusilt tagasi ja annab uuesti müügile. Ja võib-olla ka seetõttu lisandatakse tempelmargid tavaliselt lahtiselt palvekirjale või kleepitakse vaid õrnalt ühe äärega palvekirja külge. Kuna sarnane arvamine on ekslik, pole ka tarvidust tempelmarke lahtiselt palvekirjale lisada ega äärega nõrgalt palve külge kinnitada, vaid tempelmargid kleepitagu kohe palvele või vahekirjale, mis kuulub tempelmaksustamisele, kohale, kus neid võima-

lik kustutada. Sellega välditakse tempelmargide kaotsiminekut, mis lahtiselt kirjale lisandatud margidega võib juhtuda. Lahtiselt kirja juurde lisatakse vaid tempelmargid, mis ei kuulu tempelmaksuna kustutamisele.

Lõppeks, kui ametikirjad on valmis ja ära- saatmiseks ümbrikku asetatud, kontrollitagu, kas ümbrikule märgitud numbreid kandvad kirjad satuvad ka kõik ümbrikul ja et ka aadress ümbrikul oleks õige, s. o. sellele asutusele, kelle aadressi see kiri kannab. Sest sageli ümbrikku avades puuduvad selles üksikud kirjad, millede numbrid on märgitud ümbrikul. Samuti on liikumas kirju (ümbrikke) valeaadressiga. Nii satub näiteks Politseitalituse kirju Postitalitusele ja ümberpöörduvalt, Postitalituse kirju Politseitalitusele, sest kirja ekspedeerija on eksinud kirja lugemisega või aadressi kirjutamisega. Oma tööd kontrollides võib eksimusi avastada ja vältida kirja asjatuid ja aegaviitvaid väärkäike asutuste vahel.

Politseiüksuste aastapäevad määrati kindlaks Siseministri otsusega

Siseministri otsusega on määratud kindlaks kohapealsete politseiasutuste ja -üksuste asutamise tähtpäevad, võttes aluseks ajaloolisi andmeid kohapealsete politseiasutuste ja -üksuste ellukutsumise või tegevusse astumise tähtaegade kohta. Kõigil kohapealsetel politseiasutusil ja -üksusil, kes asuvad vastava Politseiametnike Kogu piirkonnas, on asutamise tähtpäev ühine.

Nii on asutamise täht- ja aastapäevad:

Haapsalu Politseiametnike Kogu piirkonnas asuvail politseiasutusil ja -üksusil 15. november 1918.

Kuressaare Politseiametnike Kogu piirkonnas 19. november 1918.

Narva Politseiametnike Kogu piirkonnas 18. november 1918.

Paide Politseiametnike Kogu piirkonnas 15. november 1918.

Petseri Politseiametnike Kogu piirkonnas 10. aprill 1919.

Pärnu Politseiametnike Kogu piirkonnas 25. november 1918.

Rakvere Politseiametnike Kogu piirkonnas 13. november 1918.

Tallinna Politseiametnike Kogu piirkonnas 12. november 1918.

Tartu Politseiametnike Kogu piirkonnas 21. november 1918.

Valga Politseiametnike Kogu piirkonnas 10. veebruar 1919.

Viljandi Politseiametnike Kogu piirkonnas 24. november 1918.

Võru Politseiametnike Kogu piirkonnas 1. detsember 1918.

Politsei kõrgemaid juhte 3-da diviisi manöövrel.
Vasakult:
siseminister
R. Veermäe,
politseidirektor
J. Sooman, KÕ ja
tuletõrje juhataja
R. Vaharo, Läti
politseiinspektor
J. Kiselis ja
politsei-abidirektor
K. Kirsimägi

Rahvusvaheline kriminalistika kongress *Sveitsis*

F. Vittlich

Rahvusvaheline Kriminalistika Akadeemia (Académie internationale de criminalistique) liikmed ja kutsutud külalised tulid möödunud suvel kokku järjekordseks mõttevahetuseks.

Koosviibimise kohaks oli seekord valitud Genfi järve kaldal asuv Lausanne'i linn, kuna kongressi tegelikuks korraldajaks oli sama linna ülikooli teaduslik politseiinstituut oma juhataja prof. M. Bischoff'iga. Nimetatud rahvusvahelise akadeemia koosseisu kuuluvad teatavasti mitmesuguse eriharidusega kohtuekspertidid (keemikud, arstid jt.) ja iga nelja aasta tagant korraldatavate kongresside üheks eesmärgiks on uute töömeetodite, teaduslike saavutuste ja referentide poolt toimitud huvitavate kriminaaltehnoloogiliste uurimuste kirjeldamine ja ühine arutlemine. Isikliku kontakti loomine üksikute riikide juhtivate tegelaste vahel edendab ja kergendab samuti edaspidist koostööd sel alal.

Kongressi töökava jagunes kahte ossa: 1) kongressi teaduslik töö referaatide näol, 2) koosviibimised ja vaba mõttevahetus kokkusõitnud eriteadlaste vahel.

Kongressil viibis esindajaid 17 riigist, kokku 54 isikut. Balti riike esindasid Läti kohtuliku ekspertiisi instituudi direktor A. Kanger ja nende ridade kirjutaja. Rohkesti oli tulnud delegaate Saksamaalt, kus teatavasti eriti agaralt töötatakse kriminaaltehnoloogiliste küsimuste kallal, kuna teiselt poolt puutus silma Inglise esindajate puudumine. Kohal oli delegaate Ameerika Ühendriikidest, Egiptusest ja Türgist.

Referaatides, arvult 22, käsitleti väga mitmesuguseid probleeme, nagu näiteks uusimaid küsimusi dokumentide võltsimise avastamise alal (tindijoonete vanuse keemiline kindlaksmääramine!), rel-

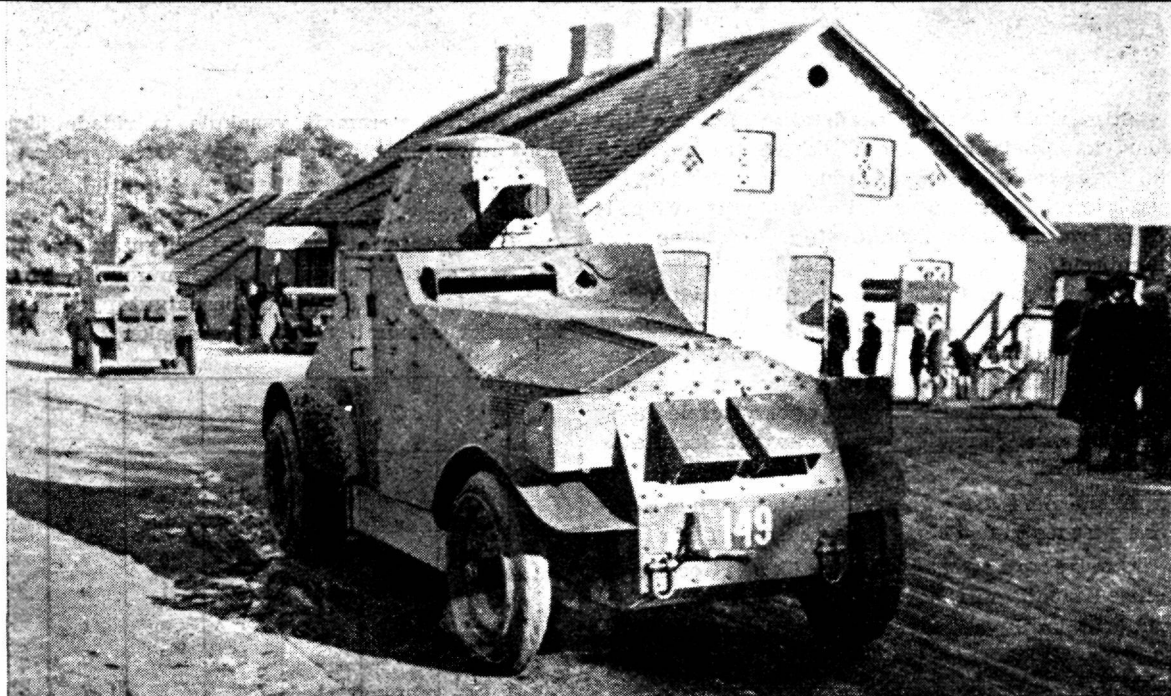
vade ja kuulide ekspertiise, kuriteokohalt leitud jälgede kasutamise võimalusi, probleeme seoses liiklemisõnnetustega ja samuti arutleti elavalt ka ekspertiisi-instituutide organiseerimise küsimusi.

Viimase aine kohta, nimelt ekspertiiside korraldamisest Eestis, refereeris nende ridade kirjutaja, rõhutades neid paremusi ning tulemusi, mida on toonud kaasa ekspertiiside koondamine ühte keskusse Eestis.

Kuna kongressi organiseerijaks oli üks ülikooli instituute, siis toimusid referaat-koosolekud ja samuti ka administratiivistungid ülikooli valitsuse ja senati ruumes. Kongress ja vastuvõtt Sveitsi asutuste poolt oli eeskujulikult organiseeritud ja suure külalislahkusega koostatud kava viidi läbi, ilma et oleks ette tulnud arusaamatusi. Pärast referaatide ärakuulamist kongressi celviimasel päeval olid osavõtjad kutsutud tutvuma ülikooli teadusliku politseiinstituudiga, mis asub ülikooli keemiainstituudi hoones. See on hästi varustatud ja kõigiti ajanõuete kohaselt sisustatud asutus, mis täidab nii õppeülesandeid kui ka tegeliku elu nõudeid, s.t. valmistab ette asjatundjaid-kriminaaltehnikuid ja toimib ekspertiise kohtu- ja politseiasutuste nõudel.

Huvitavaks elamuseks kujunes viimasel päeval korraldatud väljasõit laeval Genfi järvele, mis lõppes vastuvõtuga Chiloni lossis, mis on ajalooliselt kuulsaimaid ehitisi Šveitsis.

Kokkuvõttes võib öelda, et kongress on kindlasti kõigile osavõtjatele pakkunud palju huvitavat ja ergutust edaspidiseks tööks, võimaldades peale selle luua isikliku kontakti peagu kõigi Euroopa riikide juhtivate tegelastega kohtuekspertiisi alal.

Pilte 3-da diviisi manöövreilt Raplas

Šifri KASUTAMISEST

Termin „šifr“, „šifreerimine“ on tuletatud prantsuskeelsest sõnast „chiffre“, mis tähendab nummerdamist. Meil üldiselt teada oleva mõiste järgi tähendab see termin salakirja. Kuna salakirjana edasiantavad sõnumid läkitatakse kas numbreist koostatud tekstiga või koostatakse need tähtedest tekstiga numbrite abil, siis vastab mainitud termin ka sisuliselt oma tähendusele.

Riigikaitsealaseis asutasis, politseis, piirivalves, samuti ka diplomaatilisel ja kaubanduslikul alal jne. tekib tihtilugu vajadus varjata läkitatavate sõnumite sisu kõrvaliste isikute eest. Neil juhtumel saadetakse teated, korraldused jne. asjaosalisile isikuile või asutusile šifreeritult, s. o. salakirja näol. Selleks moonutatakse sõnumi algtekst kokkulepitud viisil nõnda, et see muutub kõrvalisile isikuile arusaamatuks.

Šifreeritud sõnum saadetakse adressaadile edasi kas kirjalikult, traaditeel või raadio kaudu. Adressaat, asudes saadud sõnumit dešifreerima, kasutab selleks vastavat võtit, s. o. varem kindlaksmääratud leppesõnu või -numbreid.

Kuna kauemat aega ja sageli tarvitamisel olnud šifri võib šifrogrammide kogumise, nende süstematiseerimise ja hoolika uurimise tagajärjel avastada ebasoovitavate elementide poolt, siis on vaja aeg-ajalt võtta tarvitusele uusi šifrisüsteeme ja muuta vahete-vahel kasutatavaid šifreid.

Šifrid oma iseloomult liigitatakse ümberpaigutusšifriks ja asendusšifriks.

Ümberpaigutusšifreiks osutuvad sellised šifrid, milledes kõik algteksti tähed ja numbrid korduvad šifreeritud tekstis, kuid teistsuguses järjekorras kui need on asetatud algtekstis.

Asendusšifrite liiki kuuluvad säärased šifrid, kus algteksti tähed ja numbrid on asendatud teiste tähtede, numbrite või jälle mingisuguste erimärkidega.

Lihtsama ümberpaigutusšifri näitena toome šifri, kus kokkuleppe kohaselt asjaosalised paigutavad sõnumid algteksti tabelisse — kuude järjekorras nummerdatud tulpa.

Oletame, et šifreeritava sõnumi tekst on järgmine:

„Linnas rahutused. Saatke kiiresti abijõude.”

Selle teksti kirjutamine tulpa-desse ja ridade sse sünnib loomulikus järjekorras, s. o. alates ülemisest reast paremale poole järgmiselt:

1	2	3	4	5	6
l	i	n	n	a	s
r	a	h	u	t	u
s	e	d	s	a	a
t	k	e	k	i	i
r	e	s	t	i	a
b	i	j	õ	u	d
e	x	y	z	t	l

(Tabel nr. 1.)

Teksti kirjutamisel tabelisse kasutatakse väikesi tähti ja on soovitatav sooritada seda tööd ruudulisel paberil. Tabelit vaadates nähtub, et teksti viimase rea täitmiseks on juurde kirjutatud 5 ülearust ning vabalt valitud tähte x, y, z, t ja l.

Asjaosalised isikud oleksid võinud ka kokku leppida, et teksti kirjutamine eeltoodud tabe-

lisse toimub paremalt vasakule ja ridade järjekord mitte ülalt allapoole, vaid alt ülespoole.

Oletame, et asjaosaliste vahel tehtud kokkuleppe kohaselt tabeli tulbad ja seega ka tulpa-desse kirjutatud teksti tähed paigutatakse ümber teises järjekorras, näiteks numbrite järgi: 3, 2, 5, 1, 6, 4. Sellise ümberpaigutamise järele kujuneks sõnumi tekst järgmiseks:

3	2	5	1	6	4
n	i	a	l	s	n
h	a	t	r	u	u
d	e	a	s	a	s
e	k	i	t	i	k
s	e	i	r	a	t
j	i	u	b	d	õ
y	x	t	e	l	z

(Tabel nr. 2.)

Nagu tabelist nr. 2 näha, on sõnumi algtekst nüüd täielikult moonutatud.

Oletame, et šifri kasutajad on leppinud kokku saata šifreeritud sõnumeid viietäheliste gruppidega, kirjutades neid tabeli nr. 2 järgi ridade loomulikus järjekorras, s. o. alates ülemisest reast ja ikka paremale poole.

Nende reeglite järgi toimides oleks eeltoodud sõnumi tekst šifreeritult ärasaatmiseks järgmine:

NIALS NHATR UDEA SASEK ITIKS
EIRAT JIUBD ÖYXTE LZ.

Muide — šifrogrammid kirjutatakse ärasaatmiseks alati ainult suurte tähtedega.

Võrreldes eeltoodud viisil saadud šifreeritud teksti sõnumi algtekstiga, me näeme, et sellest pole kunagi võimalik lugeda välja algteksti lauset.

Algtekst:

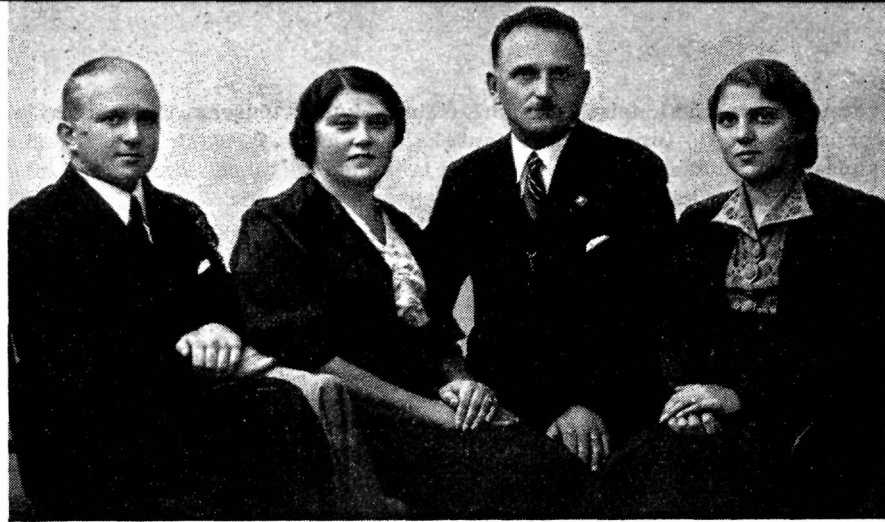
LINNA SRAHU TUSED SAATK
EKIIR ESTIA BIJOU DEXYZ
TL

šifreeritud tekst:

NIALS NHATR UDEA SASEK
ITIKS EIRAT JIUBO ÖYXTE
LZ

Sel viisil šifreeritud sõnumi dešifreerimisel tuleb sooritada kõik eeltoodud toimingud vastupidises järjekorras, misjuures šifri võtmeks on arv 325164.

*Ed. Loovere oma
perekonna keskel*

Eduard Loovere

35 a. riigiteenistuses

12. oktoobril k. a. täitus Tallinna-Harju kriminaalkomissaril Eduard Looverel 35 aastat riigiteenistust. Samal päeval pühitses Loovere ka oma 54 a. sünnipäeva.

Meie juubilar sündis 12. oktoobril 1884. a Võrumaal, Erastvere vallas. Saanud üldhariduse Tartus, astus E. Loovere 12. oktoobril 1903. a. Tartu linna politsei teenistusse kantseleiametnikuna. Peagi ilmneseid noores ametnikus omandused, mis tagasid talle edu riigiteenistuses, ja juba 1908. a. määrati E. Loovere politsei ülevaataja kohale Tartu politsei kriminaalosakonnas. Teenistuses saavutas ta pidevalt edu ja pälvis kiitust ülemuselt.

1917. a. algul nimetati ta Tartu Kriminaalpolitsei ülema abiks, missugusel kohal püsis enamlaste võimulepääsemiseni.

Vabadussõjast võttis osa 2. diviisi II teadete kogumispunkti ülemana, omandades teenistuse kestes sõjaväeametniku astme.

Vabadussõja lõppedes vajas meie noor politsei organiseerijaid ja asjatundlikke töajõude ja juba 1920. a. algul määrati juubilar Kriminaalpolitsei Peavalitsuse inspektori kohale, kust

Kriminaalpolitsei osakondade asutamisel — 1. juunist 1920. a. — nimetati Kriminaalpolitsei Osakonna ülemaks Rakveres.

17. märtsil 1925. a. asus Loovere juhtima Tallinna-Harju Kriminaalpolitseid, kus teenib praegugi.

Juubilari teeneks tuleb lugeda tema juhtimisel oleva asutuse viimist praegusele kõrgele tasemele.

Pika ja raske teenistuse kestes on E. Loovere omandanud rikkalikult kogemusi ja teadmisi, mida ta ei keeldu ohtralt jagamast alluvalle.

Juubilari teeneid on hinnatud Valgeristi, Kotkaristi ja Eesti Punase Risti aumärgi andamisega. Peale nende omab ta Rootsi Kuningliku Vaasa ordeni ja Poola ordeni — Polonia Restituta.

Eduard Loovere on õnnelikus abielus ja omab täisealise abielus tütre. Asja pühitses juubilar oma hõbepulmi.

Soovime juubilarile veel kauaks raugematut jõudu teenistuse jätkamiseks meie kalli kodumaa ja rahva hea käekäigu nimel.

Šifri võti. Ümberpaigutusšifri juures kasutatakse eeltoodud tabeli koostamiseks — selle tulpade arvu ja tulpade ümberpaigutuse järjekorra määramiseks — šifrivõtit, milleks eeltoodud näites on arv 325164.

Šifrivõtmeks võib olla ka mingi leppesõna, milleks käesoleval korral sobib näiteks sõna

„ihuaur“. (Võtmesõnad peavad olema võimalikult ebatavalised.) Tulpade ümberpaigutuse järjekorra kindlaksmääramiseks tabelis numberdame võtmesõnas leiduvad tähed tähestikulise „vanuse“ järjekorras. Nõnda siis näeme, et antud võtmesõnas „ihuaur“ on esimeseks täheks tähestikulise „vanuse“ järgi täht „a“

(võtmesõnas neljas), teiseks — „h” (teine), kolmandaks — „i” (esimene), neljandaks — „r” (kuues), viiendaks — „u” (kolmas) ja kuueandaks — „u” (viies).

Eeltoodud tähtede tähestikulise järjekorra numbrid kirjutame šifrisõna vastavate tähtede alla ja saame sel kombel vajaliku võtmearu.

i h u a u r
3 2 5 1 6 4.

Sedasama arvu (325164) kasutasimegi eelpool kirjeldatud ümberpaigutusšifri koostamisel.

Üldiselt peetakse soovitavaks kasutada võtmesõnade asemel ainult võtmearu, sest siis langeb ära võtmesõnade aegaviitav nummerdamine ja nummerdamisega seoses olev eksimise võimalus.

Dešifreerimine. Eelpooltoodud juhiseil asume näitena mingi šifrogrammi dešifreerimisele ümberpaigutusšifri süsteemi järgi. Oletame, et on saanud järgmise tekstiga šifrogrammi:

OMOGK AELAÖ SRTÖV SUAKS JATÖH
AAAKR NEKTS RGASU EVSEA RPR.

Oletatavalt on šifri tarvitajate vahel kokku lepitud, et šifri võtmesõnaks on „kumminui” ja et šifrogrammi väljakirjutamist tabelisse alatakse ülalt esimesest reast ning vasakult paremale loomulikus järjekorras.

Nüüd avastame kõigepealt võtmesõnale vastava võtmearu, pidades silmas šifrisõna tähtede tähestikulist „vanust”:

k u m m i n u i
3 7 4 5 1 6 8 2

Seejärel valmistame kaheksast tulbast koosneva tabeli. Tabeli ülemisel äärel nummerdame tulbad vastavalt võtmearu. Nüüd kirjutame saadud šifrogrammi teksti tabelisse — vasakult paremale ja ridadega ülalt alla:

3	7	4	5	1	6	8	2
o	m	o	g	k	a	e	l
a	ö	s	r	t	ö	v	s
u	a	k	s	j	a	t	ö
h	a	a	a	k	r	n	e
k	t	s	r	g	a	s	u
e	v	s	e	a	r	p	r

(Tabel nr. 3.)

Pärast seda valmistame uue kaheksatulbalise tabeli ja nummerdame selle tulbad numbrit

tõusvas järjekorras, alates 1-st, ning kanname siis kõik tähed vastavaid numbreid kandvaist tabeli nr. 3 tulpadest uude tabelisse, tehes seda ülalt allapoole. Algame tulba nr. 1 täitmise. Seega saame järgmise tabeli:

1	2	3	4	5	6	7	8
k	l	o	o	g	a	m	e
t	s	a	s	r	ö	ö	v
i	ö	u	k	s	a	a	t
k	e	h	a	a	r	a	n
g	u	k	s	r	a	t	s
a	r	e	s	e	r	v	p

(Tabel nr. 4.)

Lugesdes tabelisse nr. 4 paigutatud teksti, alates reeglipäraselt ülemisest reast ning vasakult paremale, meie leiame, et šifrogrammi algtekst on järgmine:

„Klooga metsas röövjök. Saatke haaranguks ratsareserv.”

Ühtlasi selgub ka, et täht „p” tabeli viimases reas ja viimases tulbas on üleliigne, ja et seda on tarvitatud vaid tabeli täitmiseks, et kõik tulbad oleksid ühepikkused.

Ümberpaigutusšifri liigil on veel palju teisi süsteeme peale eeltoodute, kuid nende lähem vaatlemine viiks liiga pikale ja ei makuks ajakirja raamesse. Olgu siin loetletud paar nende süsteemide nimetust:

Ümberpaigutusšifri vabade kohadega — kus mõned kokkuleppe teel kindlaksmääratud kohad tabelis nr. 1 jäetakse sõnumi algteksti sissekirjutamisel vabaks.

Kahekordse ümberpaigutusega šifri — kus tabelisse nr. 1 kirjutatud sõnumi algtekst ümberpaigutamise järele tabelisse nr. 2 kirjutatakse välja mitte ridade järjekorras ülalt alates, vaid kuidagi teisiti.

Ruudukujuline võrkšifri — kasutatakse teatava arvu aukudega šabloonlehe abil, mida pööratakse pärast seda, kui läbi kõigi aukude on šablooni all olevale samasuurusele paberiruudule kirjutatud šifrogrammi algteksti tähti, ikka ühe külje võrra kas paremale või pahemale, nõnda kuidas on kokkuleppe šifri kasutajate vahel, — kuni šabloonleht on kõigi oma nelja küljega alloleva paberiruudu kohal ringi ära teinud, misjuures igas asendis jätkati tähtede kirjutamist läbi šablooni aukude.

V. Tm.
(Järgneb.)

Kriminalist JUTUSTAB

K. Pärtmaa

ÕIGEMULJE

Pimedate kuritegude juhtumite jälitamisel, kus puuduvad igasugused andmed kuriteo kordasajaast ja kus ei ole ühtki tunnistajat, tuleb jälitajal ametnikul sageli abiks võtta mulje, mis saadud kohal paiklikul ülevaatusel ja andmete kogumisel. Õieti tabatud mulje sihis jälitamist arendades õnnestus Rakvere kriminaalpolitseil 1928. a. avastada raske roim, mida kannatanu ise püüdis varjata ja jälitajate tähelepanu juhtida teisale.

12. augustil 1928. a. toodi R. linnahaiglasse nelja revolvrikuuliga elukardetavalt haavatud A. B. Arstlikul ülevaatusel selgus, et kõik kuulid on lastud eestpoolt, neist kolm on jäänud peatuma rinnakoopasse ja üks — kõhtu. Haavatu ise oli täie mõistuse juures ja ülekuulamisel seletas, et nimet. õöl ta olevat tulnud üksinda vallamajast koosolekult ja südaöö paiku hakanud oma koplis veeloigus saapaid porist pesema. Sealjuures olevat ta kuulnud põõsast kahtlast sähinat, mille põhjusi läinud ligemalt selgitama. Jõudnud mõni samm edasi, olevat ilmunud tema ette tundmatu mees, kes sõna lausumata 4—5 sammu pealt tulistanud teda revolvrilt ja kadunud seejärel pimedusse. Haavatu olevat läinud omal jõul koju, kus trepil kokku varisenud ja kust teda tuppa toimetatud. A. B-i kirjelduse järgi olnud laskja keskealine mees, keskmist kasvu ja mustas palitus ning täiesti tundmatu ja tulistamise juures pole ta lausunud sõnagi ega teinud ka röövimiskatset. Haavatu arvamise järgi võis kuriteo toime panna keegi tema poliitilistest vastaseist, et teda vallavalitsusest kõrvaldada.

Haavatu riiete ülevaatusel selgus, et tema pihta on lastud viis kuuli, neist üks on jäänud peatuma põuetaskus oleva taskuraamatu lehtede vahele ja see osutus lastuks 6,35 kal. revolvrilt. Kohal paiklikul vaatlusel selgus, et A. B-i talu asub üksikult metsaserval ja koppel, mis on 300 m talust eemal, asetseb põldude vahel põõsastega kaetud maa-alal. Umbes 1 km eemal asub küla-vaheline tee, kus väike haru suundub A. B-i talu juurde. Seda teed tarvitas kannatanu ise; kopliskäis läbi väike teerada. Rohtunud maapinnal

mingeid jälgi ei leidunud. Haavatu ise haiglas viibimise tõttu ei saanud näidata täpset sündmuskohta. Padrunikesti kohal ei leitud. Täpne sündmuskoht jäi kindlaks tegemata. Vaatlusest ja sündmuskoha asukohast jäi esialgu mulje, et kurjategijal pidi teada olema A. B-i hiline koju-tulek läbi kopli, kus teda sel puhul varitses.

Juurdlusega selgus, et A. B. kuulus poliitiliselt põllumeeste rühmitusse ja teda tunti asjaliku ja mitte-esiletükkiva ametnikuna, kes teistega, ka oma poliitiliste vastastega on püüdnud hästi läbi saada. Selles osas ei leidunud ühtki alust oletamiseks, et siin oleks tegemist poliitilise mõrvaga, pealegi veel oma kodu juures, mis küllalt riskantne.

Haiglas teiskordsel kõnelusel haavatuga kaldus ta arvamisele, et võib tegemist olla röövimise katsega. Ka selles suunas andmeid kogudes selgus, et haavatu oli kõik oma sularaha paigutanud talu korrastamiseks ning rahasummasid kunagi ei kannud kaasas. Pealegi võis oletada, et röövija oleks kuriteo kordasaatmiseks valinud kõrvalisema koha ja aktiivsemalt teotsenud. Seda oleks kurjategijale ka võimaldanud mitmed metsavahed ja üksikud kohad 10 km pikkusel teel. Neil kaaluütlusil langes ära ka oletus röövmõrvast ning esialgne mulje — miks sündis laskmine kodukoplis — andis põhjust kahelda kannatanu seletuse tõelikkuses.

Nende asjaolude selgitamiseks kulus mitu päeva ja selle aja kestel oli haavatu tervislik seisund haiglas halvenenud ning ta tundis, et elada jääb vaid üksikuid päevi. Kannatanuga täiendavalt haiglas juteldes naabrite ja oma perekonnaga läbisaamise üle, oli märgata, et küsimused tema koduste kohta tõid esile tema valudega piinatud näolihaseis iseäralisi tuksatusi. Kuna haavatu tervislik seisund ei võimaldanud pikemaajad järelepärimisi, jättis tema käitumine jällegi mulje, et ta varjab tõsiasju.

Haavatu perekonna kohta teadete kogumisel selgus, et A. B. oli kõik oma elutöö pühendanud oma talupidamisele ja selle viinud eesku-

julikku seisundisse. Tema perekond koosnes naisest, pojast ja kahest tütrest, neist vanem oli tiisikusehaige, noorem — vähearenenud mõistusega ning tööjõuna abiks vanemaile oli vaid 18-aastane poeg Johannes. Elades oma naabritest eemal, ei teadnud viimasedki A. B-i perekonna omavahelisest läbisaamisest midagi rääkida. Selgus vaid, et A. B. oli arendanud kogu hingega oma talupidamist, elas kokkuhoidlikult ja mõnikord oli avaldanud oma laste suhtes karmi kätt.

Kõik need andmed olid niivõrd nõrgad, et ei võimaldanud otsesest kahtlust avaldada ühegi perekonnaliikme vastu ega neid kahtlusalusena ülekuulamisele võtta. Et nende omavahelise läbisaamise üle ligemaid teateid saada, tuli asjasse suhtuda väga ettevaatlikult ja näidata, et rääkimine nende perekonnaelust on ilmsüütu jutlemine.

Kord haavatu poja Johannesega sääraselt juteldes, kes varem ülekuulamisel seletas, et ta kuriteo toimimise ajal viibinud naabertalu lakas tüdruku juures (mida viimane ka tõendas), kaldus jutt laskeriistadele. Sõnakehv noormees, kuuldes ametnike lobisemist, muutus varsti ka lobisejaks ja tema jutust paistis, et ta tunneb laskeriistade tüüpe, lõõgijõudu ja oskab neid käsitseda, ehkki nende talus pole üldse olnud laskeriista. Muide lausus jutuhuos noormees, et temale kui alaealisele laskeriista luba vist ei anta. Tema seletusest jäi mulje, et tal on laskeriist, mida varjab salaja.

Paar päeva hiljem, kui ametnikud ilmusid kohale (kus juba varem korduvalt käidud), hakkas poeg küsima andmeid kuriteo kordasaatjast, seletades, et selle nime teada saamisel võib ehk ka tema mingeid andmeid anda. Nähtavasti oli ta veendunud, et keegi teda ei kahtlusta ja sellest julgustatuna alustas juttu. Tõeolude kindlakstelemiseks tuli tarvitusele võtta „väike vale“ ja seletada küsijale, et kurjategija isik ja süü on juba kindlaks tehtud ning tema vahistamisekski korraldus antud, kuid sellega seoses on selgunud, et Johannes B. omab loata laskeriista, misugune asjaolu takistab juurdluse käiku ja ei lase enne seda lõpule viia, kui pole selgunud, kas see vastab tõele. Algul püüdis noormees vastusest mööda hiilida, kuid pikema jutlemise järele, kui temale selgitati juurdluse käiku takistavaid asjaolusid, mis pidid olenema vaid tema vastusest, ja et loata laskeriista pidamise eest võib ainult 5 krooni rahatrahviga karistada, tunnistas lõpuks viimane, et temal olnud vana revolveriloks, mille paari kuu eest olevat jökke visanud. Siitpeale muutus juba heatahtlik jutlemine ametlikuks nõudmiseks, kuna oli vaja kätte saada revolver, mis saadud mulje järgi pidi olema kuriteo toimimise riistaks ja millest väljalastud kuul eksisteeris juurdluse juures. Kuna arvata võis, et revolver oli peidetud kindlasse kohta ja

läbiotsimisel selle mitteleidmine oleks pererahvas tekitanud üleoleva meeoleolu, tuli teotseda suurima ettevaatusega. Lõppeks muutis perepoeg oma seletust ja tahtis revolveri peidukohast — põranda alt — välja anda, kuid selgus, et seda seal polnud. Tuli ilmsiks, et revolveri oli tema ema peitnud teise kohta ja nähes, et selle väljandmisest möödahiilimine oli võimatu, tõi ema selle padrunitega pööningult alla. See oli tuliuus brauning, kal. 6,35.

Sealsamas vahistatud perepoeg salgas oma süütegu ja ta toimetati kohaliku konstaabli juurde ülekuulamisele. **Ülekuulamise ajal saabus haiglast telegramm, milles teatati, et haavatu on suremas ja ta soovib veel näha kõiki perekonnaliikmeid.** Juhuslikult sattus see telegramm kriminaalametnike kätte, kes juhust kasutades selle ette näitasid ülekuulatavale, kirjeldades viimase ja surija seisundit. See mõjus pojale. Pisarsilmi tunnistas ta üles oma süüteo järgmiselt. Kuriteo ööl läinud ta naabruses elutseva tuttava neiu poole ja koplis kohanud koju tulevat isa, kes hakanud temale etteheiteid tegema õiste ümberhulkumiste pärast. Tekkinud sõnavahetus, kusjuures isa ähvardanud teda kui koera maha lüüa. Seepeale haaranud tema revolveri ja tulistanud isa pihta viis lasku ning joosnud ise naabertallu neiu juurde, kus viibinud hommikuni. Järgmisel hommikul koju jõudes leidnud seal haavatud isa ja toimetanud ta ema abil haiglasse. Hiljem korjanud koplilist padrunikestad ja keegi koduseist pole saanud teada isa ja poja vahel asetleidnud vahejuhtumist.

Pärast ülekuulamist sai vahialusele võimaldatud haiglas kokkusaamine surijaga. Viimane, nähes voodi ees nutvat poega, lausus ainult: „Mis sina veel siia tulid“. Ka poja andekspalumise peale ei vastanud ta sõnagi ja nii viis ta hauda vaikimise saladuse.

Hiljem järelekuulamisel avanes osaliselt see saladus, et A. B., kui kindla iseloomuga mees, kes oli kavatsenud oma elutööd — talukohta — pärandada pojale, ei tahtnud teda mõrvarina politseile üles anda. Pealegi tundis ta oma elupäevade lõppu ning oli teadlik, et tütardest ei saa talupidajaid.

Ringkonnakohus karistas mõrvarit sunnitööga, missuguse karistuse kandmisest ta vabanes enne tähtaega.

Scotland Yardi minevikust

Mõrv vannis

Viimaseil aastakümneil on neli meest, nn. „Big Four“ (neli suurt), kes kuulusid kuulsamate detektiivide hulka ja kes on palju kaasa aidanud Scotland Yardi kuulsuse tõstmisele. Tuntuim neist oli Arthur Fowler Neil, 40 a. kriminalist Scotland Yardis ja lõppeks kriminaal-osakonna juht. Üks tema suuremaid juhtumeist on naistemõrv Georg Joseph Smith'i süüasi, mis aga üldsusele siiaajani on vähe tuntud, kuna see leidis aset esimesil sõja-aastail, nimelt 1915. aastal.

*

Ühel suveõhtul aastal 1915 istus inspektor Neil oma töötoas Scotland Yardis kirjutuslaua ääres. Ta oli ühel pikemalt reisilt tulnud ja tahtis vahepeal saabunud teadaandest, kirjadest ja ajalehe väljalõikeist informatsiooni hankida, et ülevaadet saada, mis vahepeal tema äraolekul oli juhtunud tähtsat Londoni politseile. Seejuures leidis ta ühe teadaande, mis temas isegi inimliku kaastunde esile kutsus. Highgates oli ühes majas vannitoas noor naine, proua Lloyd, päev pärast abiellumist leitud vannis uppununa. Politseiarstliku ülevaatuse ametlik otsus oli: surm südamerabandusest. Teadaandele oli lisandatud Blackpoolist ühe politseiametniku mäрге, mis meenutas, et umbes paar aastat tagasi Blackpoolis täpselt analoogiline surmajuhtum oli aset leidnud. Mõlemal juhtumil oli tegemist kahe täiesti erineva perekonnanimega ja seega ilmselt kahe eri juhtumiga, kuid Blackpooli politseiametniku arvates võis juhtumite sarnasus tähelepanu väärیدا, üldohtlikkuse seisukohalt, manitsedes teatud ettevaatusele, lukustatud vannitoas vannis viibida.

Nagu väik lümbistas Neil'i mõte, et nende kahe juhtumi vahel peale välise näilise sarnasuse ka sisemine side võis leiduda. Ta võttis kiiresti nimetatud andmed ja läks nendega oma ülemuse juurde.

Matthews naeratas vaid oma ametniku mõttekäigu üle ja ütles: „Teil on haruldane kujutusvõime, armas Neil! Ühe perekonna nimi on Smith ja teisel Lloyd. Surmajuhtumeid südamerabandusest vannis viibimisel on meil varemgi ette tulnud. Ei ole põhjust kahtlemiseks, kuna mõlemal juhtumil on arstid kindlaks teinud südamerabanduse, seega loomuliku surma põhjuse.“

Aga Neil ei annud seekord nii kergesti järele: „Ma usun, et väga palju mõrvu jääb avastamata, sest jäädakse rahule loomuliku surmapõhjuse kindlaksmääramisega. Mulle ütleb mu sisemine tunne, et Lloyd'i ja Smith'i juhtumite vahel on mingi sisemine side!“

Ülemus kahtles, kuid ütles siiski vastutulelikult: „Ma ei näe küll mingit põhjust selleks. Kui teie seda just vajalikuks peate, võite andmete kogumisele asuda!“

„Täna teid,“ vastas Neil. „Ma tean, et tunded sageli petavad, eriti kriminaalsüüteo jälitamisel, kuid ma olen veendunud, et seekord tagajärjed minu äratundmist kinnitavad!“

Seega algas asja kohta andmete kogumine, mis hilisemal jälitamisel läbistas 40 inglise linna ja umbes 150 tunnistajat pani liikuma. Neil sammus järjekindlalt ja loogiliselt edasi. Tal ei olnud ju esialgu mingeid tõendeid käepärast ja tuges vaid teooriale. See oli alusmüür, millele tema kõik pidi ehitama. Eeskätt oli tähtis mõlemal juhtumil tõendada isiku samasust. Lloyd ja Smith pidi üks olema, sellest olenes kogu edaspidine asja lahendus.

*

Kus oli Highgates viimaste nädalate kestel otsitud ja üüritud möbleeritud kortereid meeste poolt? Neil tegi seda kindlaks ja käis majast majja. Esialgu tagajärjeta, kuid siis lõppeks leidis üks korteripidaja naisterahvas, kes muutus väga jutukaks ja kõneles, et tema juures olevat üks mees käinud ja tahtnud korterit üürida. Tema kahtlane käitumine oli aga korteriomanikku häirinud. Mees pärinud nimelt üksikasjaliselt, kas korteris leidub lukustatav vannituba ja hakanud siis vannis käimisest ja vannituba tähtsusest nii põhjalikult seletama, et korteriomanik hakkas kahtlema ja loobus temale korteri üürimisest.

„Kas mees nimetas ka oma nime?“ küsis Neil.

„Oli ta nimi ehk Lloyd?“

„Ei, härra inspektor!“ vastas naine. „Smith oli ta nimi!“

Neil võidurõõmutses.

„Kas mäletate, kuidas see kummaline üüriline välja nägi?“

Korteriomanik mäletas teda täpselt. Tema kirjeldus sobis. Lloyd'i ja Smith'i samasus oli seega väga tõenäone. Neil otsis nüüd üles korteri omaniku, kus oletatav mõrv oli aset leidnud, ja kogus andmeid üürilise käitumisest, kui tema oma naise surnuna leidis. Siin ei olnud põhjust kahtlemiseks. Mees oli nutma puhkenud ja osutunud täiesti lohutamatuks.

Täiesti vastandina sellele näis aga siis tema järgmine samm. Päev pärast oma naise surma oli ta ühe advokaadi juurde läinud, oli sellele, paar tundi enne laulatust sõlmitud vastastikuse testamendi esitanud ja palunud viimase kaasabi viivitamata oma naise päranduse kättesaamiseks samme astuda. Neil jäi nüüd oma abilisega nimetatud advokaadi maja juurde valvele, kindlas lootuses, et Lloyd tuleb nüüd lähemal ajal oma asja korraldama. Varsti seejärel ilmiski keegi pikk, sihvakas mees, siledaks põetud näoga, ja sammus maja sissekäigu poole. Neil esitas ennast: „Mina olen inspektor Neil, Scotland Yardist. Olete teie John Lloyd?“

„Jah, see ma olen.“

„Minul oleval andmeil on mul põhjust uskuda, et teie Georg Smith'iga olete üks isik, kelle naine 1913. a. Blackpoolis lühikest aega pärast abiellumist leiti surnult vannist. Oma teise naisega abiellusite Lloyd'ina, seega valenime all!“

Neil jälgis seejuures oma vastase nägu, kelle sügavad hallid silmad tema sõnade juures

kiiresti muutsid oma ilmet. Inspektor Neil seadis osava lõksu.

„Meie peame teid kaasa paluma, kuna teie perekonnaseisusametis valenime all esinesite!“

Otsekohe muutus süüdistatu näoilme. Kui asi ainult selles seisneb?! Ta tegi tõrjuva liigutuse ja ütles: „Sel juhtumil võin palju teie vaeva vähendada! Tunnistan avameelselt, et mina olen Smith!“

Neil esitas otsekohe järgmise küsimuse: „Nii, see on siis õige! Ja kuidas seletate teie oma mõlema naise täpselt ühesugust surma?“

„See on ühe kahetsemisväärse olendi kurb saatus. Teil peaks kaastunnet olema minuga, hr. inspektor, selle asemel, et mind süüdistada. Kõige kindlamad arstlikud otsused surmapõhjuste üle on ju selles asjas olemas!“

„Sellele vaatamata võib see teile tuua kahekordse süüdistuse mõrvas, hr. Smith!“

„Ma leian, teil on liiga kaugeleulatuv fantaasia, hr. inspektor! Teie ei näi teadvat, mis teie ütlete!“

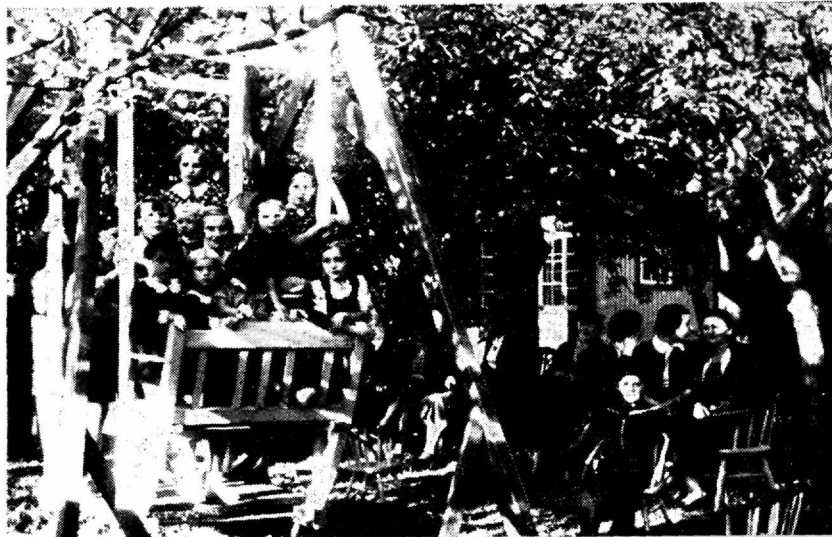
Seekord ei maeratanud sir Matthews enam, kui Neil tema büroosse astus ja teatas, et Lloyd ja Smith tegelikult on üks ja sama isik. „Kui teil siiski õigus on? See oleks ju kohutav! Ärge olge kulduses kokkuhoidlik, et Smith'i eelnevat elu kindlaks teha!“

*

Telegraaf töötas igale poole ja mõne päeva kestel tuli Smith'i eelneva elu kohta küllaldasi üksikasju päevavalgele. Esimene teade Londonist: George Joseph Smith sündis Londonis aastal 1872 kindlustusseltsi agendi pojana. Ta näitas juba kooliajal üles kuritegelikke kalduvusi ja heideti koolist välja. Tema esimene karistus oli seitse päeva vangistust varguse eest. 1891. a. sai ta 6 kuud vangistust jalgratta varguse eest. Järgmised aastad oli ta Londonist kadunud ja kerkis esile alles 1896. a. Seekord õppis ta üht naist tundma, keda avaties enesele varastama. Smith mõisteti 12 kuuks sunnitööle. Kõik kolm karistust mõisteti talle George Baker'i nime all. Baker'i ja Smith'i samasus tehti vastuvaidlematult kindlaks. Vanglast vabanemise järele läks ta Leicesterisse. Teade Leicesterist: Smith avas siin pagariäri. 1897. a. abiellus ta, vastu naise sugulaste tahtmist, 18-aastase Caroline Beatrice Thornhill'iga. Sel puhul esines ta George Love, detektiiv Love poja nime all. Kuue kuu pärast läks tema äri pankrotti ja abielupaar rändas Londonisse.

Teine Londoni teade: Londonis sündis Smith

Tartu politseiametnike noort peret küigel

oma naist kuritegevusele. Ta ise ei teinud mingit tööd. Ta külastas Inglismaa lõunaranikul supelkohti, kus ta elatas ennast oma naise kulul. Hastingsis langes viimane politsei kätte. Mees jättis ta maha ja põgenes. Ta vahistati alles 1900. a. ja mõisteti Love nime all kaheks aastaks vanglasse.

Vabanemise järele nn. proua Love siirdus Kanadasse. Otsekohe telegrafeeris inspektor Neil Kanadasse, et proua Love tuleb tunnistajana Inglismaale tagasi tuua riigi kulul.

Edaspidine Londoni teade: 1902. a. Smith abiellus ühe pansioniomanikuga ja seega abielludes teiskordselt toimus bigaamia. Aastal 1903 töötas ta George Love nime all ühes klubis, vallandati aga ebaaususe pärast. Ta läks Brighton. Ajal, mil ta koos oma naisega klubis mängis, väljus ta ajutiseks, salaja hiilis koju, võttis kaasa kõik väärtasjad ja oma naise riided ning kadus nendega Bristol. Teade Bristolist: Smith avas siin väikese vanakraamikaupluse. Ta tutvus kellegi miss Pegler'iga ja abiellus temaga; seega teiskordne bigaamia juhtum, mis aga ilmsiks ei tulnud, kuna ta esmakordselt oma õige nime all abiellus. Silmator kav oli tema vastumeelsus vannis kümblemise vastu. Miss Pegler ütles, et tema on oma meest aastate jooksul ainult üks kord näinud vannis kümblemas. Viimane on seletanud, et tema möbleeritud korteris ei taha vannis käia.

Uus teade Londonist: 1909. a. juunikuus abiellus Smith siin neljandat korda. Ta esines siinjuures vanakraamikaupmehena George Rose nime all. Rose võttis oma abikaasalt tema vara, jättes naise üksinda Natsionaalmuuseumi, ja sõitis miss Pegleri juurde tagasi.

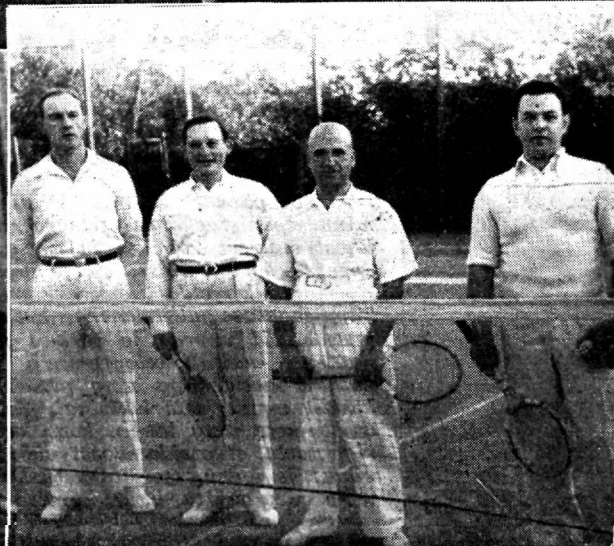
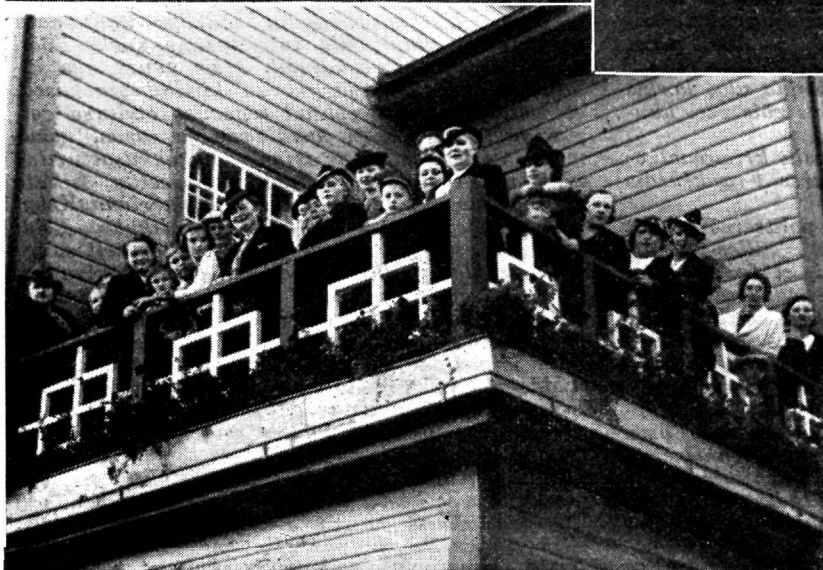
Neil tegi korraldusi nimetatud neljanda naise ülekuulamisele kutsumiseks, tähendades oma kirjutajale: „On ometigi tähelepanv, et igal kurjategijal on oma kindel harjumus, mille järgi teda lõppeks siiski võib kindlasti ära tunda. Kas ka teile ei ole silma torganud, et ta igakord on enesele ka teise isanime valinud, jättes muutmata oma eesnime George?“ Korruga ka raudne Neil kaotas närvid. Arritusest punetava näoga jooksis ta toas edasi-tagasi ja kordas vaid sõnu: „See ei ole ometi võimalik! See ei ole ometi võimalik!“

Siis hoidis ta oma kirjutaja silmade ees järgmise telegrammi. Telegramm Cliftonist: Smith on siin George Williamsi nime all preili Mundy tundma õppinud ja temaga abiellunud. Ta võttis temalt eeskätt kõik raha, et oma võlgu tasuda. Siis kindlustas ta tema elu ja tegi temaga vastastikuse testamendi. Suvel reisisid nad koos Herne Baysse. Mõni päev pärast nende saabumist leiti proua Mundy Williams surnult — vannis uppununa. Arstlikul ülevaatusel selgitati surmapõhjuseks südamerabandus vannis viibimisel. Täiesti loomulik surmajuhutum.

Inspektor Neil oigas: „See hirmus inimene on kolm naist vannis mõrvanud! Aga kuidas oleks võimalik ühelgi juhtumil tema süüd tõestada?“

*

Inglise ajakirjandus oli peagi teadlik Smith'i loost. Kogu avalik arvamine oli hämmastunud 3 naise traagilisest surmast. Smith viidi ühelt ülekuulamiselt teisele. Ikka uusi ja uusi asjaolusid tema eelnevast kuritegelikust elust tuli päevavalgele. Muidugi oli küllaldaselt tunnistajaid, et Smith'i paljudeks aastateks kahjutuks teha, kui mitte jäävalt. Näis aga kindel ole-

Pilte Tartu pol.-ametnike ja nende perekonnaliikmete suviseist päevist

vat, et tema süü kolme naise surmas jääb lunastamata. Juhtumite sarnasusele vaatamata seletas Smith raudse rahuga, et need 3 on olnud kurvad õnnetusjuhtumid. Et otseseid tunnustajaid käepärast ei olnud ja iga kord ametlikul arstlikul ülevaatusel ei leitud mitte vähimatki välist vägivalda tundemärki, ega üldse vägivaldses surmas, nagu lämbumises, mürgituses või muus, ei tekkinud kahtlust, näis tõenäone olevat, et võitlus Neil'i ja Smith'i vahel lõpeb kurjategija kasuks.

Neil oli kõik metoodiliselt võimaliku katsetanud. Lõppeks oli see vaid tema intuitsioon, mis viis keerdsõlme lahendusele.

Meelelahutuseks külastas Neil ühel õhtul varieteed, kus peale teiste kunstnike esines ka üks naiskunstnik ujumise alal. Väsinult ja mõttelagedalt jälgis Neil ettekandeid. Korraga välgatasid tema silmad: „Mul on lahendus!“

Järgmisel päeval palus ta sama naisujumiskunstniku ühele etendusele Scotland Yardis. Osakonna kõrgemaid ametnikke, kohtuarste oli kogunenud ühe suure basseinitaolise vanni ümber, milles tunnustatud ujumiskunstnik kõigi kiiduavalduste saatel esitas üksikuid numbreid. Naeratades puhkas ta vees. Tema jalgade pool-

ses vanni otsas seisis inspektor Neil. Siis korraga — äkilise liigutusega haaras Neil tema jalad ja tõstis need järsult üles.

Üllatushüüd kostis kõigi pealtvaatajate suust.

Naiskunstnik vajus silmapilkselt kokku ja tõsteti minestunult veest. Mõnede minutite järel tuli ta jälle teadvusele ja siis inspektor Neil vabandas ennast oma ootamatu eksperimendi pärast. Naiskunstnik seletas, et hetkel, mil tema jalad olid veest üles kistud, oli ta otsekohe kaotanud teadvuse. Surmtõsiselt vaatasid arstid ja ametnikud üksteisele. Siis astus sir Matthews inspektor Neil'i juurde, surus tema kätt ja ütles: „Neil, teie olete oma ülesande väsimatult lahendanud!“

*

22. juunil 1915. a. oli Georg Smith kohtuees. Teda süüdistati kolmekordses mõrvas, oma naiste tapmises.

Inglise ajakirjandus teatas, et veel kunagi varem ei ole Londoni kohtusaalis nii palju pealtkuulajaid olnud kui siis, eriti naisi. Smith salgas viimase minutini, kuid tema vastu kogutud andmed ja eeskätt eksperiment ujumis-

TRAGIKOMÖÖDIA KRIMINALISTIKAS

Allpool jutustab omaaegne Berliini kriminaalkomissar Ernst Engelbrecht oma põnevaist elamusist, mis aset leidnud kauaaegse teenistuse kestel kriminaalpolitseis.

Oma viieteistaastase teenistuse kestel kriminaalpolitseis evisin sageli võimalusi kütkestavaiks vaatlusiks inimelu sügavusisse. Võitlused roimarjõukudega, mülgaste ja mängupõrgute avastamine, roimarite jälitamine, mõrvade selgitamine ja teiste tähtsate kriminaaljuhtumite käsitlemine pakkusid mulle ühtlasi sobivat ainet kirjanduslikuks tegevuseks. Ehkki võitlus roimaritega oli iseenesest pinev ja tõsine ala, kerkis vahete vahel esile ka olukordi, kus võis veel huumorimeelgi võidule pääseda.

Aastast 1912 kuni 1914 töötasin kriminaalkomissarina politseipresiidiumi juures Frankfurdis Maini ääres.

Ühel päeval saabus Viini politseivõimudelt minu teenistuskohhta telegramm, milles teatati ühest suurest roimast ja arvati, et teo toimija, Josef Löbl Viinist, on põgenenud Frankfurti. Roimarit kirjeldati suurekasvulise, umbes viiekümneaastase galiitlasena, kel olevat paljas lagipea, hallid vurrud ja torkav pilk; eriliste tunnustena mainiti telegrammis tuvimuna-suurust muhku kukla taga ning pitsatsõrmust silmator-kavalt suure vääriskiviga. Seletasin asja oma ametnikele ning läksin koos kriminaalvahtmeist- riga teele, et otsida meest võõrastemajades, koh- vikuis ja igasuguseis lõbustuskohdades. Algul oli meie vaev asjata, kuigi kümme tundi pärast tele- grammi saabumist läkitati Viinist veel valgus- päki, mis meie tööd tunduvat kergendas. Alles kahe päeva pärast avastasin ma ühel käigul mööda kohvikuid Keisri tänaval mehe, kes väga- gi sarnles Viinist saadetud roimaripildiga. Isegi hele, tumedate täppidega kaelasid sobis, kõne- lemata paljast lagipeast ja muhust kuklal. Vöt- nud istet koos ametnikuga sama laua ääres, kus istus kahtlusalune, võisin nüüd veenduda, et ei puudunud ka pitsatsõrmus suure vääriskiviga. Tema jutlemisest kelneriga võisin veenduda, et ta on viinlane. Seega oli meil õnn sattuda otsi- tavale kelmile. Et vältida rahvarohkes kohvikus tähelepanu tõmbamist endile, ootasime seni, kuni mees sealt lahkus. Järgnesime talle märkamata- tult. Tänaval lähenedes talle näitasin ette oma ametimärgi ja palusin talt isikutõendusi. Vastupidiselt oodatule jäi mees täiesti rahuli- kuks, ta nimi olevat Josef Löbl ning pärit Lin-

zist, Alam-Austriast. Kui ma Löblile seletasin, et olen sunnitud teda vahistama ning palusin järgneda mulle lähema politseijaoskonnani, tõst- tis ta ägedat protesti; ta elavat juba viis aastat Frankfurdis ning olevat lugupeetud ärimees, kel- le nime vahistamine vägagi määriks. Vaatamata palveile ja kinnitustele toimetasin süiski Löbli sõidukis politseipresiidiumi. Meie suurimaks ül- latuseks tõestasid järgnevat kindlakstegemised, et meil tõepoolest polnud tegemist otsitava roi- mariga, vaid täiesti haruldane sarnasus, usku- matu, mitmesuguste asjaolude kokkusattumine ning mitte kunagi võimalikuks peetav isikute ühesugusus olid meid kummaliselt narrinud. Keegi poleks pidanud siin eksimist võimalikuks. Löbli sarnasus otsitava roimariga oli erakordselt suur: muhk kuklal, paljas lagipea, pitsatsõrmus, vanus, kõne ja isegi nimi sobisid ja ometi polnud tal ot- sitavaga vähimatki tegemist. Mõned nädalad hil- jem õnnestus meil tabada tõeline roimar, ja et endid õigustada Frankfurdi kaupmehe ees, kor- raldasin nimekaimude silm-silma vastu seadmise. Tulemus oli hämmastav. Mõlemad olid teineteisele niivõrd sarnased, et nõudis vaeva nende teine- teisest eraldamine.

Tähelepandavaid ja ohtlikke seiklusi oli mul oma tegevuse kestel lentsalga juhina Berliini poli- tseipresiidiumi juures. Lentsalkade ülesandeks oli muuseum ka salapunkrite, mängulokaalide ja teiste suurlinna roimarite kogunemiskohtade avastamine.

Sageli juhtus, et sissetungil sellisesse lokaali hoiatati külalisi meie eest telefoniteel. Sel juhul põgenesid külalised kabuhirmus. Kord juhtus, et sellisel põgenemisel jäi ühe tütarlapse käsi ukse vahele. Üks tõmmati väljast kinni. Tütarlaps karjus kui ratta peal. Kohale rutanud politsei- nikud püüdsid maksu mis maksab ust kiirelt avada. Kui see oli sooritatud sisselöömise teel, vabastati tütarlapse käsi, kuid oli juba hilja. Käsi oli hirmsasti purustatud. Ruumid, kus sel- lised juhtumid aset leidsid, otsiti loomulikult ametnike poolt põhjalikult läbi. Selliseil juhtu- meil olid daamid eriti leidlikud endi varjamise suhtes. Kord tõime meie ühest sellisest ruumist terve autokoorma inimesi lähemasse politseijaos- konda. Hetkel, kui tahtsin lahkuda ruumist, kuul- sin voodi alt tasast oigamist. Lasksin voodi üles tõsta ja sealt leidsime väikese, tüsedavõitu noore naise. Nagu selgus, oli ta tulnud olengule mehe teadmata ja kuna teised teadsid tema olukorda, old nad politsei tulekul peitnud ta voodi alla. Ta oli talunud kümme minutit voodi raskust — seni kui politsei toimis läbiotsimist. Hiljem leiti ta sealt meelemärkusetult ja vabastati.

Kord õnnestus mul pärast pikki ettevalmistusi tungida sisse Berliini kuulsaimasse salalo- kaali, kuhu pääs võõrastele oli tehtud täiesti või- matuks. Ilma et mind oleks tuntud, juhiti mind ärijuhi poolt erakordselt luksuslikult sisustatud klubiruumesse. Ent kokkuvõttes vaatasin mulle ot- sa ärijuht, peremees, kelnerid, baaridaamid ja

kunstnikuga olid mõjuvad. Mõrtsukas aimas, et ta on kaotanud.

Pilguga täis meeleheitlikku viha hüüdis ta lõppeks vihjates inspektor Neil'ile kohtusaalis: „See mees on kaabakas! Ta peaks minuga ühe köie otsas rippuma!“

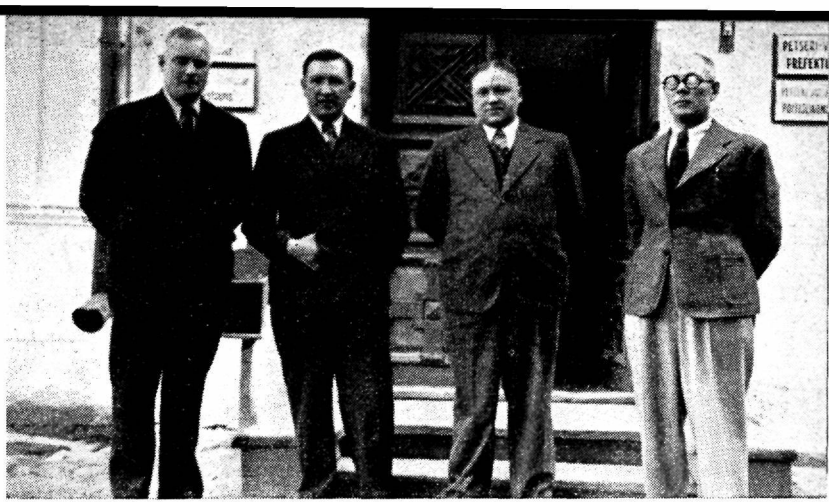
Kaheksapäevase kohtumõistmise järele Georg Joseph Smith mõisteti poomissurma ja 13. au- gustil lõpetas see kurjategija oma elutee, — vastutustundetuim kurjategija, keda London 20. sajandil üldse on tunnud.

—OO—

Berliini allmaailma kuuluvad isikud, kui kiskusin maha habeme ja paruka ning langetasin monokli. Neile näis selline moonutus võimatuna. Et aga vahepeal jõudsid kohale minu ametnikud, kes tegid võimatuks põgenemise ning vastuhakkamise, võis alata sõit politseipresiidiumi poole. Järsku aga helises telefon. Kui ma pärsin soovi järele, kuuldus telefonist hoiatus: „Tähelepanu, valvel olla, Engelbrecht tuleb!“ „Täna, ta on juba kohal“ — oli minu vastus sellele veidi hiljaks jäänud hoiatajale. Kui mõne minuti pärast sõitis ette neli politseiautot, pidid ettevõtjad, kaks ärijuhti, viis kelnerit, üks baaridaam, üks rüetehoidja, üks sigareti- ja šokolaadipreili, kaks lõbunaist ning nelikümmend kuus külalist, kellest hiljem kaheksa osutus tagaotsitavaiks, alustama teed politseipresiidiumi suunas.

Sileesia jaamas pidin kord ise langema eriti julma röövimiskatse ohvriks. Minu ametnikud olid avastanud ühe salapunkri, kus pidid käima koos eriti kardetavad roimarid ning mis pidi töötama täie hooga kuni hiliste hommiktundideni. Et roimareid ootamatult tabada, olin sunnitud tarvitama kavalust. Jätnud ametnikud eeskotta ootama, läksin üksipäini lokaali tagaukse juurde. Seal tegin nukuteatrit, s.t. palusin roimarikombel tasase koputamise ja kraapimisega sisse-laskmist. Üks tehti praokile ning üks ebameeldiv sell silmitses mind umbusklikult. Kuna ta märkas, et olin üksinda, oli umbusk kohe võidetud. Ta nähtavasti pidas mind mõneks äraeksinud võõraks, kelle kulduur ja kullast kett teda eriti näisid võluvad. Välgkiirelt kargas ta minu juurde, rebis minu uuri ühes ketiga ja tahtis minekut teha, kuid jooksis ise minu ametnike käte vahele, kes talt saagi jälle tagasi võtsid.

Selliste urgaste likvideerimine asetas meid sa-geli ohtlikku olukorda. Koos ühe mind saatva poliitseioberstiga elasime Göbeni tänavas ühe salapunkri likvideerimisel üle seikluse, mis pidi meile mõlemale peaaegu saatustlikuks kujunema. Muule oli saanud teatavaks, et selle lokaali öisest tegevusest võtavad osa ühe eriti suure roimaritejõugu liikmed. Olin jätnud oma kahekümnest kriminalistist koosneva lendsalga kolme veoautoga lähema politseijaoskonna ette, andes enne seda autojuhile käsu järgneda meile umbes viie minuti pärast ning peatuda punkri ees, mille asukohta — tänavat ja majanumbrit eriti rõhutasin. Meie väike patrullauto ühes politseiobersti ja veel ühe kriminaalametnikuga peatus Alvenslebeni ja Potsdami tänavas nurgal. Kiirelt väljusime ja läksime salapunkri juurde. Koputamismärkidest uksele piisas, et võimaldada sissepääs. Astunud sisse, sulgesime enese järel ukse ning esitlesime endid politseiametnikena. Vali kisa lokaalikäälaliste poolt, keda oli umbes kolmkümmend meest ja naist, oli vastuseks. See vaibus kohe, kui märgati, et selline ähvardus ei avaldanud meile vähimatki mõju. Üks oli meie võimuses ja külaliste väljapääs seega takistatud. Nii ootasime järjest kasvavas põnevuses oma peasalga kohalejõudmist. Mõõdus viis, mõõdus kümme minutit, kuid abi ei saanud. Nüüd muutusid punkriküälalised rahutuiks. Mõned neist tungisid meile lähedale, et meid eemale tõugata ja jõuga teed rajada. Meil kolmel oli tööpoolest palju vaeva, et kaitseda ennast ründajate vastu. Punkri tagumisest osast lendasid meie suunas toolid. Üks eriti julm sell proovis raudse haardega pigistada politsei ohvitseri kõri. Kuid politseioberst Gronau, tookordne „Lääne“ politsei-grupi ülem, evis harukordselt tugeva jõu, seepärast ei valmistanud talle sellise rünnaku ta-

20. sept. k. a. külastas poliitilise politsei komissari Petseris R. Tähte Läti poliitilise politsei Gulbene jsk. ülem J. Ražovskis ühes ametnik Muižneki-ga. Pildil näeme Petseri-Võru Prefektuuri maja ees: paremalt prefekt Karda, Gulbene jsk. ülemat Ražovskist, komissar Tähte ja ametnik Muižneki.

gasilöömine vähimatki raskust. Ta haaras kahe käega ründajal rinnust kinni, hoidis teda hetke kõrgel õhus ning paiskas ta siis kõrges kaares lokaali tagasi. Teine roimar oli haaranud mul jalust ning kavatses mind pikali tõmmata, kuna kaks teist kõrilõikajat püüdsid kriminaalametniku meist eraldada. Vaatamata sellele õnnestus meil siiski neid rünnakuid tagasi lüüa, kuid sellid ei lakanud meid uuesti ründamast. Juba pidime haarama revolvruid, et kindlustada enestele põgenemist, kui väljast kuuldus uksele koputamist. Meie abivägi oli kohale jõudnud. Nüüd oli meie töö lihtis. Pärast lühikest vastupanu murdmist paigutati terve seltskond veoautodele ning toimetati politseipresiidiumi. Umbes viiskümnest isikust osutusid kaheksateist tagaotsitavaiks, nende hulgas kolm vanglast ärakaranut.

Ametnike hilinemise põhjustas asjaolu, et autojuht, kellele andsin aadressi, oli selle unustanud ning autod sõitsid vaid hea õnne peale. Juhus oli neile siiski õnnelik. Potsdami ja Alvenslebeni tänavas nurgal nägi neid meie patrullauto juht, kes ka teatas meie viibimiskoha.

Eriti tuli mul kannatada selle all, et minu nime kurjasti tarvitati. Nii tabati üks mees ühes Friedrichi tänavas asuvas öölokaalis sellal, kui ta parajasti ühelt külaliselt tahtis näpata rahatakut. Kuna keelatud öölokaalis enesestmõistetavil põhjusil politseiline juurdlus pole soovitatav, peksid teised külalised varga lihtsalt läbi ja viskasid ta uksest välja. Viha pärast läks viimane lähema telefoni juurde, võttis ühenduse politseikomandoga, teatas ennast korrapidajale ohvitserile kriminaalkomissar Engelbrechtina ning palus saata kaks veoautot kahekümne mehega kõnesolevasse lokaali ning see likvideerida. Ohvitser uskus seda telefonilist teadet, saatis autod kohale ja laskis korraldada haarangu. Kuna ta mind kohal ei leidnud, toimetas ta külalised lihtsalt politseisse. Alles hiljem selgus tõik: minu nime oli kurjasti tarvitatud. Politseivalitsus paigutas hoiatuse ajalehtedesse, kus juhtiti tähelepanu sagedastele minu nime kurjasti tarvitamisile ning paluti igakord kindlaks teha isikud, kes sellega on saanud hakkama.

Järgmisel õhtul oli mul asjatoimetusi ühe mõrvaloo asjas Weddingi linnaosas. Seal märkasid üht meest, kes näiliselt tassis mingit kaht-

See mees on üks tüüp...

A J A V I I T E V A H E L U G E M I S T

Igas ametkonnas on teistest eraldunud mõned isikud, keda kutsutakse kaaslaste seas tüüpideks. Olgu selleks ükskõik missugused põhjused, kuid kes on tüübi nime kaela saanud, selle kohta hakkab levima lõbusaid lookesi, mis annavad kaaslastele puhketundidel head ajaviiteainet. Ega ükski kaasteenija midagi halva tagamõttega ei jutusta; see on rohkem lõbusaks vahepalaks igapäevase teenistuse juures. Ent ajaviitepalad teevad sageli mõnegi igava tunni lõbusaks ja aitavad unustada tüütavat tööaega. Ja „tüübid“ ise — eks neilegi paku ajaviidet anekdootidena jutustatud lood.

Sajaprotsendiline politseinik.

„Hakka iga tühise asja juures juuksekarva lõhki ajama — siis ei saagi elada“ armastatakse öelda, ja mõne tühisema eksimuse korral pigistatakse lihtsalt silm kinni. Aga konstaabel N.N. tema ei pigista kunagi silma kinni.

N.N. teeb kodus tööd. Märkab hämmastuseks, et ta armas abikaasa süütab petrooleumiga ahjus tuld: võtab petrooleuminõu, ja — kauhti, virutab süüteainet puudele. Mees-pereisa muutub silmapilkselt konstaabliks ja läheb naise juurde, patsutab õlale ja ütleb: „Niisugune süütamisviis on keelatud!“

Aga järgneval päeval — jällegi on naine petrooleuminõuga ahju juures. Jällegi muutub mees

last kaupa. Läksin tema juurde, et isikut kindlaks teha. Kui tahtsin näidata talle oma ametimärki, selgus, et olin selle koju unustanud. Mees ei teinud väljagi isikutunnistuse ettenüitamise nõudest, kuid nõustus siiski minuga kaasa tulema. Kuna lähema politseipostini kõndimine tundus talle liig koormavana ning ta peagi nägi, et lähedalolijate omataoliste poolt ei ole midagi karta, haaras ta relva. Haarasin tema käest kinni ja meil tekkis väike rüselamine. Nüüd ruttas juurde ka politseinik, kellelt pärast lühikest asjaolu kirjeldamist palusin abi. Ütlesin talle, et olen kriminaalkomissar Engelbrecht, kuid olen oma ametimärgi koju unustanud. Politseinik aga puhkes naerma, tähendades: „Seal te mul oletegi, just täna lugesin lehte, kus teie eest kõikjal hoiatatakse. Tulge kaasa! Kriminaalkomissar Engelbrecht rõõmustab väga teiega isiklikult tuttavaks saada.“ Ja publiku juubelduse saatel sunniti mind kaasa minema. Õnneks oli politseinik siiski nii taibukas, et võttis kaasa ka mehe, kellega mul oli vahejuhtum.

H. N.

konstaabliks, läheb naise juurde ja temale õlale koputades ütleb: „Niisugune süütamisviis on keelatud! See on juba teine märkus!“

Kolmandal päeval naine, kurivaim, jällegi petrooleuminõuga ahju juures askeldamas. Mees jälgib teda vaikides, ise tõsine ja ähvardav. Aga naine — kauhti, kihutab petrooleumi ahju. Nüüd hüppab mees ligi, haarab petrooleuminõu ja käratab: „Nüüd aitab — teen protokoll! See on juba krooniline harjumus, millest ainult karistusega võib jagu saada!“

Kas N.N. nüüd tõesti protokoll! tegi, mine seda tea. Aga naljahambad-kaasteenijad igatahes kindlitavad, et protokoll oli ilmatu-pikk ja vägev!

Korra N.N. olnud seltsimajas näitemängu proovi jälgimas. Kohkudes kuuleb, kuidas laval näitlejad päris kõva häälega sõimlevad. N.N. muutub jällegi silmapilkselt ametnikuks, läheb näitejuhi juurde ja käratab:

„Avalikus kohas ärge laske oma inimesi ropendada!“

„Aga see ju näidendi tekstis!“ vabandab näitejuht.

„Ükskõik — ei tohi!“ — jääb konstaabel oma nõudmisele kindlaks.

Proov jätkub. Enam ei sõimeldud. Peoõhtul aga, enne näidendi algamist, läheb näitejuht murelikult konstaabli juurde ja küsib:

„Tea kuidas selle sõimlemiskohaga jääb? Kas ikka ei tohi, või...“

„Ära viin selle, kes avalikus kohas ropendama hakkab!“

Ja mängitigi näidend maha — ilma sõimlemiseta.

Korra N.N. oli sõitnud huvirongiga välja. Olnud puhkus ja nii... N.-Jõesuu puhkekodu oli veel asutamata, ning suvituskohta puhkuse ajaks elama asumine oleks käinud üle jõu. Aga huvirongiga välja, see oli taskukohane. Ja ega olnudki esialgu viga, palju lõbusat rahvast, tuttavaid ja võõraid...

Varsti märkab N.N.-i abikaasa, et mees on kadunud. Ja juba kahtlaselt kaua. „Mine tea, mis juhtus!“ mõtleb naine ja hakkab meest otsima. Suure otsimise peale leiab ta lõppeks oma mehe-kese suure meestekarja keskel — ta kontrollib kaunis kahtlase välimusega meeste päritolu ja selgitab ühtlasi, kas mõni neist vahest pole tagaotsitav.

Pinevad võistlused Narva politseiperes

21.—24. septembrini s. a. peeti Narva prefektuuri piirkonnas asuvate politseiüksuste vahelised laskevõistlused Narva Politseiametnike Kogu rändauhinna — President hr. K. Pätsi rinnakujule (büstile), kahest relvast, s. o. sõjapüssist ja püstolist laskmises.

Rändauhind on välja pandud 1935. a. ja selle jäävaks omandamiseks peab seda võitma kas 5 korda järjest või 8 korda vaheldumisi.

Võistlustest osavõtt oli sunduslik kõigile Kogu meesametnikele. Osavõtjaid oli 7 üksust, nimelt: Prefektuuri kantselei, 1., 2. ja Jõhvi politseijaoskond, Raudteepolitsei, Poliitiline Politsei ja Kriminaalpolitsei.

Seekordseks võitjaks tuli Narva Kriminaalpolitsei, saavutades 146,636 punkti keskmise tulemusena koosseisu kohta; teiseks jäi Jõhvi politseijaoskond 135,102 punktiga ja kolmandaks Narva 1. politseijaosk. 133,044 punktiga.

Narva Kriminaalpolitsei omandas rändauhinna esmakordselt, kuna seni kolmel aastal järjest oli võitjaks Narva 1. politseijaoskond

Narva Kriminaalpolitsei meeskond võidetud rändauhinnaga
Esimeses reas vasakult teine — krim.-komissar A. Mägiso

— 1935. a. — 114,90 p., 1936. a. — 132,77 p. ja 1937. a. — 134,86 punktiga.

Pärast võistlusi anti kõrgeväärtuslik rändauhind Kriminaalpolitseile üle Kogu esimehe prefekt H. Kruusi poolt.

Kriminaalkomissar A. Mägiso poolt oli välja pandud 3 väärtuslikku auhinda oma ametkonna parimaile laskureile.

Esimeses suuremas vahejaamas kobib konstaabel koos oma perekonnaga rongilt. „Liiaks palju tööd seal, mitte ei saa kaasa sõita!“ ohkab mees.

Laisk Peeter.

Ta teenis kordnikuna. Oli muidu kõigiti korralik mees, aga — nagu öeldi — laisk kui kurivaim. Sai kõigiga hästi läbi, sest — ei viitsinud kakelda. Peeter liikus ja tegi liigutusi nii vähe, kui see vähegi on mõeldav. Kui astus sammu, siis astus selle võimalikult lühikese, sest — mõtles sellele, et iga käidud samm tuleb tagasi astuda. Ja kui oli sunnitud rääkima, siis rääkis väga vähe, sest — eks rääkiminegi ole töö, mis väsitavalt mõjub lõualuudele!

Oli talvine külm õhtu. Vahitoas oli soe ja hubane, et vägisi vedas silmad kinni. Korrapidaja konstaabel oli hädalise asja pärast välja kutsutud, ning abikorrapidaja Peeter üksi vahituppa jäädes oli rahul enesega ja kogu maailmaga. Mida võikski mõnusamat olla, kui talvel soojas ruumis istuda ja tunda, kuidas ümbritsev vaikus nagu hällilaul uinutab...

Järsku jookseb robinal üks naine jaoskonda. On nii ehmunud ja jooksupu väsinud, et vajub sõna lausumata toolile. Hetk vaikus, siis ühmb naine: „Konstaabli-härra...“

Toolilt püstiajanud kordnik Peeter katkestab teda aeglaselt, kuid siiski kindlalt, lõigates teise kõne nagu noaga pooleks: „Oodake — tuleb kohe!“

Ja jällegi täidab vaikus ruumi.

Peeter on jälle rahul enesega ja kogu maailmaga. Väljas paugub pakane, sees aga on nii

soe ja mõnus. Aeglaselt roomavad mõtted mehe peas. Kui nüüd oleks kodus, veaks enese diivanile, ja... Aga see naine siin, mis ta kibeleb! Oodaku! Tuleb konstaabel, küll siis on aega arutleda...

Kuid naine ei jää rahule. Jälle ta oma „konstaabli-härraga“, ning Peeter ütleb adesti selge sõnaga, et oodaku.

Ligi veerand tunnikest ootavad mõlemad, üks närviliselt, teine suurima rahuga. Siis saabub korrapidaja konstaabel ja naine raputab eneselt vahepeal temalegi tinana laskunud vaikuse:

„Appi! Üks mees just praegu poos enese üles!“

„Kos... mis?“

„Jah, just siis riputas, kui ma siia jooksin!“

„Ruttu! Minge!...“ ajab konstaabel Peetri jalule.

„Mes see rutt enam...“ ühmb Peeter. „Ta ju ligi paarkümmend minutit istus siin...“

Laisk Peeter vihkas telefoni. See riistapuu suvatses just siis heliseda, kui hiigla mõnus oli vaikust kuulatada, mõtelda või tukkudagi. Aga telefon, see oma plärinaga rikkus kõik! Ja milliste küsimustega kõik jaoskonna poole pöördutakse! Ikka et nii ja nii, seal ja seal! Nagu jõuaks politsei igale poole jaole, või tunneks politsei iga asja vastu huvi.

Eriti lehemehed, need oma pärimistega käisid Peetri hinge. Mis uudiseid politseil alati pidi anda olema... Ostku leht, virutagu diivanile küljeli ja lugegu sealt uudiseid, kui nende järele niisugust janu tuntakse... Ja tavaliselt hargnes siis telefonil järgmine kahekõne:

„Hallo! Kas jaoskond?“

„Jah!“

„Tea, kuidas täna uudistega lugu on?“

„Tea...“

„Kas linnas pole midagi juhtunud?“

„Pole...“ Samal ajal aga Peeter aeglaselt mõtleb liiklemisõnnetusele, mille kohta lebab protokoll ta ees laual. Aga jõuab siis kõike rääkida...

„Kas maal pole ka midagi erilist lahti?“

„Pole... Üks tulikahju oli, aga...“

„Kes seal räägib?“

„Kordnik Peeter Pirakas!“

„Ah-ah, no-jah, siis pole küll midagi... Head õhtut!“

Tervitusele ega ka ärakellale Peeter ei vastanud, saab selletagi.

Nii elas see mees õndsas rahus teiste keskel, kellel oli alati kiire, alati tegemist ja kirumist kogu elu ja olemise pärast.

Meie juubilare

Keila politseijaoskonna asjaajaja 15 aastat politseiteenistuses

Eduard Jaagupi p. Raiend (end. Neitov) sündis 24. (12.) mail 1898. a. Kõnnu valdas. Hariduse omandas ta Loksa II kl. ministeeriumikoolis ja seejärel täiendas oma haridust mitmesuguste kursustega. 1916. a. siirdus Tallinna ja sai teenistuse Merekindluse Paljassaare kontoris, kus teenis kirjutajana kuni 1917. a. Eesti vabadussõja ajal teenis Tallinna Vahipataljoni 2. kompanii (roodu) kirjutajana ja hiljem püssiinstruktorina kuni 16. septembrini 1920. a. 15. jaanuaril 1923. a. astus ta teenistusse Maksudevalitsusse, kus teenis Tallinna 5. jaosk. maksuinspektori ja Maksudevalitsuse kantseleis, 1. oktoobril 1923. a. astus E. Raiend politseiteenistusse Tallinna politseiülema kantseleisse. Teenistuse huvides paigutati ta 1. augustil 1924. a. Tallinna 2. politseijaoskonda ja 11. märtsil 1928. a. Kopli politseijaoskonda kantseleiametniku kohale ning 1. aprillil 1928. a. Keila politseijaoskonda asjaajaja kohale, missugusel kohal teenib kuni käesoleva ajani. Oma ülesandeid on täitnud juubilär korralikult, on tegev mitmes organisatsioonis: Kaitseliidu Keila Tehnilise kompanii pealik, Keila Malevkonna sekretär, Malevkonna juhatuse liige, noorkotkaste vanakotkas, Haridusseltsi juhatuse liige jne.

Omab vabadussõjas mälestusmärgi ja kaitseliidu tegevust on hinnatud Harju Maleva rinnamärgi ja Valgeristi annetamisega.

Seega on käesolev aasta asjaajaja Raiendil kolmekordne juubeliaasta, kuna varakevadel pühitses tema oma 40-dat sünnipäeva ja 10-aastast teenistust Keila politseijaoskonna asjaajaja kohal.

Abikomissar ED. KUUSKNE 10 aastat politseis

Raudteede prefektuuri Tallinna jaoskonna politsei-abikomissar Eduard Kuuskne pühitses 1. oktoobril s. a. oma 10-aastase teenistuse juubelit politsei alal. 1. okt. 1928. a. astus E. Kuuskne (Kuuskmann) politseiteenistusse kordniku kohale Tallinna, kus teenis kuni Politseikooli kõrgemasse klassi astumiseni 16. märts. 1929. a. Lõpetanud Politseikooli kõrgema klassi kursuse 15. nov. 1929. a., määrati ta Raudteede prefektuuri Nõmme r. konstaabliks. Juubilär määrati 1. aug. 1937. a. sama prefektuuri Tallinna jaoskonna politsei-abikomissariks.

Petseri ja Võru Politseiametnike Kogude vahelised laskevõistlused

Traditsiooni kohaselt Petseri ja Võru Politseiametnike Kogud korraldavad igal aastal kogudevahelise laskevõistluse järjekorras. Petseri ja Võru linnas. Käesoleval aastal peeti võistlus Võrus Tamula Kaitseliidu laskerajal 5. oktoobril s. a. Võistluse algul oli ilm vihmane ja nähtavus ei olnud kõige parem, kuid mõnetunnilise töötamise järele selgines ja püsis sellisena kuni võistluse lõpuni.

Võistlusest võttis osa: Sõjapüssist Võru 8. Püstolist Võru 8. V.-kalibr. püssist Võru 5. Kokku Võru 21. Sõjapüssist Petseri 7. Püstolist Petseri 9. V.-kalibr. püssist Petseri 5. Kokku Petseri 21.

Võistlejad saavutasid silmi järgmiselt: Sõjapüssist: 1. komissar J. Vainura 241 silma Võru Kogust; 2. konstaabel Pihelo 239 s., Petseri Kogust; 3. konstaabel A. Tuvikene 233 s., Võru Kogust; 4. v.-assistent J. Mägi 230 s., Võru Kogust.

Püstolist: 1. konstaabel P. Raiküla 122 silma, Petseri Kogust; 2. konstaabel J. Järvala 118 s., Võru Kogust; 3. konstaabel J. Pauskar 116 s., Võru Kogust; 4. van.-kordnik A. Härm 115 s., Petseri Kogust.

Väikekaliibrilisest püssist: 1. konstaabel H. Pihelo 277 silma, Petseri Kogust; 2. konstaabel A. Tuvikene 269 s., Võru Kogust; 3. van.-kordnik Härm 264 s., Petseri Kogust; 4. komissar J. Vainura 254 s., Võru Kogust.

Silmi saadi kolme relva peale kokku:

Sõjapüssist: Võru 1118 ja Petseri 1046. Püstolist: Võru 555 ja Petseri 553. V.-kaliibr. püssist: Võru 1266 ja Petseri 1267. Võru kokku

2939 ja Petseri kokku 2866 silma, seega Võru Kogu edu 73 silmaga.

Võru jaoskonna politseikomissari J. Tilling'i poolt oli annetatud eriauhind võitjaks tulnud Kogule, nimelt härra Vabariigi Presidendi pilt raamitult, mille võitis jäädavalt Võru Politseiametnike Kogu.

Peakohtunikuks oli Petseri jaoskonna politseikomissar N. Ratas ja kohtunikeks erialadel Võru jaoskonna politseiabikomissar E. Karsna, kriminaalpolitsei vanemad assistendid V. Kivi-mäe ja K. Rohtmets ja konstaabel R. Saluri.

Teenistusalaste kolmevõistluste tulemused Paides

13. sept. s. a. toimusid Paides teenistusalased kolmevõistlused, milledest võtsid osa peale Paide politseijaoskonna veel Türi politseijaoskond ja Paide kriminaalpolitsei.

Võistlevaist üksusist omandas esikoha Paide politseijaoskond, kelle üksikmehe keskmine tulemus oli 1056,600 punkti. Selle saavutatud tulemusega osutus Paide politseijaoskond parimaks üksuseks Viru-Järva prefektuuri adm.-piirkonnas asuvate politseiüksuste hulgas.

Kasulik on teada, et...

harilik taskukell vette sattudes jääb juba mõne hetke pärast seisma;

fuchsin (halvasti märgatav hall pulber) ja phenolphthalein (valkjass pulber), sattudes sõrmeotstele resp. üldse nahale, värvivad märjaks saades naha punaseks, kusjuures värv jääb mitmeks päevaks püsima; mõlemad on seega koduste pikanäpumeeste püüdmiseks hästi kohased;

sakslase Kasper'i ja prantsuse arstide Hutin'i ja Tardieu uurimuste järgi paljud tätuuažid kaovad pärast surma jäljetult;

niihästi lähi- kui ka kaugelaskude juures käsituliirelvadest tuleb, nagu sellele juhib tähelepanu prof. Milowanovič Belgradist (Arch. f. Krim. 102), tüübiliste kuuli läbi tekitatud vigastuste kõrval ette ka atüübilisi vigastusi, kusjuures kuuli sisse- ja väljatungi avauste ning haava kanali kuju ja suurus kalduvad normaalnähteist tunduvalt kõrvale.

Atüübiliste laskevigastuste mitmekesisus võib olla tingitud arvukaist tegureist. Ent selle nähte sagedasiks ja tähtsaks põhjusiks on järgmised asjaolud: kuuli pendeldamine (näit. relva puuduliku konstruktsiooni või raua lühendamise tõttu) kutsub esile täiesti ebaharilikke laskeefekte. Samuti võivad suuremad püssirohuannused laengus ja erilised püssirohusordid enam või vähem mõjustada laskevigastusi. Eksplosiiv- või ekspansiivpadrunid resp. dumdumkuulid tekitavad avara, rebitud äärtega laskevigastusi. Vastupidi kesta asetatud kuul või raskuspunkti asetamine tahapoole kuuli keskpaika kaotavad kuulihaava tavalised iseloomustavad nähted. Kui kuul keerab enese põigiti, olgu spontaanselt või pörkest väljastpoolt keha või kehas, tekib ulatuslikke laskehaava moonutisi. Kuuli riivav pihtamine või pihtamine terava nur-

ga all kutsub esile väga erinevaid vigastusi. Kuuli killunemine, deformeerumine või põikumine võib anda ebareeglipäraseid ja tugevaid vigastusi. Kaasprojektiilide moodustumine kas võörkehade kaasakiskumise näol väljastpoolt (näit. riideosad, taskus olnud metallesemed) või seespoolt kudede, eriti aga luukildude näol, võib laskehaavu tunduvalt suurendada ja nende normaalset kuju pööraselt moonutada. Kuuli pöörlemise edasikestmine põigiti-pihtamise puhul või põigiti keeramise puhul kehas põhjustab ulatuslikke kudede rikkeid laskehaavas. Kuuli hüdrodünaamiline mõju vedelikurikastele kudede, samuti haava tungivate püssirohugaaside destrukttiivne toime võivad moonutada haava suurust ja kuju. Moonutused on tihti seevõrd suured, et atüübilist kuulihaava võidakse kergesti pidada löike- või löögihaavaks.

Islandi politsei. Islandi politseiõu moodustavad kokku 150 meest, jaotatult 15 jaoskonda, kus elanike koguarv on ümmarguselt 105.000. Suurimaks politseijaoskonnaks on pealinn Reykjavik oma 35.000 elanikuga. Viimasesse on koondatud $\frac{1}{3}$ kogu saare politseist, nimelt 1 politseiüleml, 2 abi, 1 komissar, 45 välispolitseinikku ja 2 kriminaalametnikku. Pealeselle seisab pealinna politsei käsutuses erakordseiks juhtumeiks 100 mehest koosnev reserv, kes on valitud usaldusväärsete kodanike hulgast. Politsei allub kohtuministeeriumile.

Zürichis (Šveitsis) avati möödunud aastal politsei raadiojaam. Sel puhul šveitsi politseileht kirjutab: „...Esimeseks pioneeriks politsei raadiojaamade asutamisel oli Saksamaa, kus juba 1924. aastal avati esimesi politsei raadiojaamu. Tänapäeval ulatub nende arv 140. Rahvusvahelise Kriminaalpolitseilise Komissiooni õhutusel asutati hiljem rahvusvaheline politsei-raadiovõrk, kuhu seni kuulusid Saksamaa, Austria, Ungari, Poola, Tšehhoslovakkia, Rumeenia, Hispaania, Inglismaa ja Prantsusmaa. Belgia kasutab ainult vastuvõtjaid ning Itaalias on käimas eeltööd saate-vastuvõttestaama sisseseadmiseks. Seega meie maa ei ole veel kaugeltki viimane teiste hulgas.

Saksamaa uue kriminaalseadustiku ootel. Nagu „Die Polizei“ teatab, on Saksamaal lähemal ajal oodata uue kriminaalseadustiku kehtimapanekut. Praegune kr-sead. on pärit 1871. aastast. Uue kr.-sead. töödega alustati juba 1913. aastal. Maailmasõja puhkemisega töö katkes, kuid seda jätkati 1918. aastal.

Poola piirivalve 1936. a. aruande järgi peeti aruandeaastal Poola-Saksa piiril kinni 12.211 salakaubavedajat. Neilt saadi kätte salakaupa 887.621 zloti väärtuses, peale selle tehti kindlaks salakauba toimetamine sisemaale 256.694 zloti väärtuses. Seadusvastaselt üle piiri käijaid peeti kinni 2501.

Rooma rikastub vanglate kvartaaliga. 1936. a. alustati Roomas uute vanglate kvartaali ehitustöödega, mis viiakse lõpule 1940. aastal, Roomas aset leidva rahvusvahelise kriminaalõiguse ja vanglaasjanduse kongressi puhuks. Selleks omandati 200.000 m² suurune krunt, mis läks maksma ümmarguselt 1,5 miljonit liiri. Püstitatakse kuus vanglahoonet soolt ja karistuse suuruselt erinevate vangide jaoks. Peale selle ehitatakse eraldi hoone vanglate haigla ja teadusliku instituudi mahutamiseks. Üksikud vanglahooned eraldatakse üksteisest põhjalikult; ühised on ainult haigla ja majapidamisruumid. Noori karistusluseid ei paigutata üldse sellesse kvartaali, et igapidi vältida nende kokkupuutumist täiskasvanud vangidega. Uues vanglakvartaalis loodetakse anda peavarju 6.000 vangile. Kogu kvartaal piiratakse 5 m kõrguse müüriaga. Loomulikult peetakse ehitamisel silmas kõiki vanglaasjandusse puutuvaid kogemusi.

Majanduslik spionaaz õhust.

Päevapildistamine õhust teatud maastaabi järgi pole enam uuduseks. Ent sakslased on leitud lihtsa vahendi, kuidas sellist maakaarti kasutada ka teiste andmete soetamiseks.

Põllud ülalt õhust vaadatuna näivad mitmevärviliste laikudena vastavalt sellele, mis vilil seal kasvab. Päevapildil need laigud erinevad üksteisest heledama või tumedama varjundiga. Nisupõld on heledam kui rukkipõld, viinapuustandus tumedam rukkipõllust jne. Praktika annab varsti vajaliku vilumuse, et varjundi järgi kindlaks määrata, millist viljapõldu kujutab üks või teine ruut päevapildistatud maakaardil. (Viimane koostatakse üksikuist ülesvõtteist.)

Kõik ruudud lõigatakse hoolikalt maakaardist välja, sorteeritakse ja kaalutakse üksikute sortide järgi. Kuna on teada maakaardi paberi kaal (näiteks 1 ruutsentimeetri kaal), siis on lihtis arvutada, mitu protsenti maa-alast langeb nisule, rukkile, kartuleile jne. Kerge on ka kindlaks teha, kui suure maa-ala võtab enese alla see või teine põlluvili.

Võttes abiks värvilise päevapildistamise, on andmed veelgi täpsemad.

Washingtoni kriminaalpolitsei registratuuris üle 7 miljoni kaardi.

Ameerika Ühendriikide liidu-kriminaalpolitsei registratuur Washingtonis sisaldas 1. juuliks 1937. a. 7.360.458 daktüloskoobilist kaarti. Kuna Henry registreerimissüsteemi sisseeadmisest on möödunud ainult 34 aastat, siis pälvib see kaartide arv tähelepanu. Washingtoni büroo saab igal tööpäeval umbes 10.000 kaarti. Peale Ühendriikide politseiasutuste saab büroo daktüloskoobilisi kaarte veel 81 ametiasutuselt üle maailma.

Viimasel aastal sai Washingtoni büroo 1.101.327 daktüloskoobilist kaarti; neist 760.986 kaarti seoses kriminaalsüüdistustega. 52,7% saabunud kaartidest olid vanade tuttavate omad, kellele registreerimiskaardid juba leidsid registratuuris. Saadud kaartide võrdlusel registratuuri andmetega tegi büroo kindlaks 5.700 tagaotsitavat isikut.

Passid ... suhkruhaigetele.

New Yorgi suhkruhaigete ühing (Ameerikas tekitab ka säärased ühingud!) on varustanud oma liikmed järgmise sisuga trükitud kaartidega:

„Selle kaardi omanik on suhkruhaige ja vajab insuliini. Minestuse või nõrkuse puhul anna talle kaks supilusika täit suhkrut, lahustatud ühe klaasi veega, ja kutsu arst.“

Ühingu liige on kohustatud alati kaasas kandma seda kaarti. Insuliini on teatavasti arstim suhkruhaiguse vastu.

Kuidas upub inimene.

Lääne-Euroopas on iga 200 surmajuhtumi kohta 1 uppumise läbi. See on küllalt suur arv, et uurida seda nähet lähemalt, sest põhjuste äratundmine loob võimalusi õnnetuste vältimiseks. Uppumise ohvriks langevad inimesed enamasti 15—30 eluaastates.

Dr. med. H. J. A. Löber, mereväe arst, kirjeldab „Münchener med. Wochenschrift'is“, kuidas tekib uppumissurm.

Uppumissurm ei sarnle alati lämbumissurma. Siin esinevad mitmed teised tegurid, mis uppumise puhul toovad surma.

Kui upub mõni tubli ujuja, on võhikud arvamisel, et surma põhjustas südamerabandus. Tegelikult on õnnetuse käik sootuks teine. Palava ilmaga, eriti päikesevanni võtmisel, koguneb palju verd naha juussoontesse. Külmas vees juussooned tõmbuvad kokku ärrituse mõjul. Nahast tagasitõrjutud veri voolab kõhu veresoontesse, need laienevad ja imevad enestesse verd ka suuremaist veresoontest, muuseas ka peaaegu veresoontest. Peaaegu tekib verevaesus, mille tulemuseks on minestus. Ujuja vajub põhja, misjuures südametegevus jätkub veel mõni aeg. Seea ei ole siin tegemist südametegevuse lakkamisega, pigemini vereringvoolu rikkega, millejuures süda ise etendab kõrvalist osa.

On isikuid, kellele nahk on niivõrd tundeline, et külma vee ärritus tekitab nahasügelemise ja üldise ebamugavuse tunde. Suplejat võib tabada rammestus või ka minestus. Abi puudumisel on uppumissurm möödapääsematu. Ülitundelise nahaga inimesed teevad hästi, kui nad loobuvad üldse suplemisest lahtisis vetes.

Eriti ohtlikuks võib kujuneda suplus neile, kellele kõrva trumminahk on vigastatud. Hüppeil vette, vee all ujumisel ja ka muul viisil suplemisel võib külm vesi läbi vigastatud trumminaha tungida keskkõrva, kus teatavasti asub meie tasakaaluaparaat. Viimane muutub teguvõimetuks ning supleja kaotab orienteerumisvõime. Vee all viibides ta ei taipu, kus on põhi, kus veepind. Selle asemel, et tungida veepinnale, teeb ta liigutusi, mis viivad ta sügavamale vee põhja. Tekib oksendamise, okse ühes veega tungib kopsudesse ja ujuja lämbub.

Dr. Löber kirjeldab ka uppumissurma harilikel juhtumel. Külma, soolane vesi tungib kõrvi ning tekitab seal hetkelise häälepaelte krambi ning aevastustungi. Järgneb mööduv minestus. Inimene karjub appi, teeb otstarbetuid kehaliigutusi, satub vee alla, neelab vett. Kaotab vahetevahel teadvuse. See heitlus märia surmaga võib kesta 5 kuni 10 minutit. Kes aeg ei mõista ujuda, vajub põhja mõne sekundi vältel.

Ujuja vajub üks või kaks korda vee alla, püüab kõigest jõust ahmida õhku, neelab aga vett. Häälepaelte kramp muutub püsivaks ning sulle hingamistee. Süsihape kuhjub verre, tekib sügav minestus. Inimene vajub põhja, kuid ta süda töötab veel veidi aega.

Mitte vee tungimine kopsudesse ega südame tegevuse lakkamine pole need tegurid, mis otsest põhjustavad uppumissurma. Surma otsest põhjust tuleb otsida pikendatud peaaegu mürgitamisest süsihappega. Uppuja kopsud ei saa õhku, mis sisaldab vere puhastamiseks vajalikku hapnikku, ja veri mürgitub. Ühes sellega algab ka mürgitamise protsess pikendatud peaaegu, mis teatavasti juhib inimorganismi tähtsamaid funktsioone. Viieteistkümne minuti pärast on pikendatud peaaegu eluvõime mürgitamisega järgijal kustunud. Seepärast jäävadki tagajärjeks elustamiskatsed nende uppunute juures, kes on viibinud üle 20 minuti vees.

Politseialituse poolt on antud load

Laskeriistade ja -moonaga kauplemiseks:

Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubanduse Osakonnale Suure-Kõpu vallas, maksvusega 1. juunini 1939, ja Õisu harukaupluses, Õisu mõisas, maksvusega 1. juunini 1939; Adolf Valentini p. Neumannile Narvas, Joala 22, maksvusega 8. maini 1939; Võhma Majandusühingule Võhmas, maksvusega 4. juunini 1939; Friedrich Jüri p. Maistele Võrus, Jüri 20, maksvusega 16. juunini 1940; Tamsalu Tarvitajateühisusele Nõmkküla vallas, Tamsalus, maksvusega 25. maini 1941; Marta Jüri t. Elertile Rakveres, Tallinna 16, maksvusega 27. juulini 1939; Elmar Jõeäärle Säreve vallas, maksvusega 28. juunini 1939; Hans Antoni p. Löönikule Tapal, Jaama 5, maksvusega 25. juulini 1939; Hans Mikkelsonile Soosaare vallas, Kolga-Jaanis, maksvusega 29. juunini 1940; Põlva Majandusühingule Toolamaa vallas, Leevakul, maksvusega 5. juulini 1939; Oskar Aleksandri p. Viegandtile Pärnus, Kalevi 24, maksvusega 2. juulini 1941; Võhma Majandusühingu Piliistvere harukauplusele Piliistveres, maksvusega 27. juulini 1939; Erich Richardi p. Tennofile Tõrvas, Valga 12, maksvusega 1. augustini 1939; August Juku p. Taalile Võrus, Tartu 15, maksvusega 17. augustini 1939; Hugo Tõnise p. Aavale Anija vallas, Kehras, maksvusega 7. aug. 1939; Roland Mooritsa p. Abelile Kanepi alevikus, maksvusega 18. augustini 1940; Mart Mardi p. Männilile Tallinnas, Pikk 13, maksvusega 5. augustini 1939; Avelinius Matsi p. Tõnissonile Türil, Viljandi 5, maksvusega 3. augustini 1939; Järva-Jaani Tarvitajateühisusele Võhmuta vallas,

Järva-Jaani alevikus, maksvusega 31. augustini 1939; Villem Johannese p. Schmidtile Tapal, Jaama 6, maksvusega 27. augustini 1939; Järva-Jaani Tarvitajateühisusele Koerus, Väinjärve vallas, maksvusega 31. augustini 1939; Otepää Tarvitajateühisusele Otepääl, Turg 13, maksvusega 21. augustini 1939; Varbla Kaubatarvitajate Ühisusele „Tulu“ Saulepi vallas, Varblas, maksvusega 4. augustini 1939, ja Peet Tõnise p. Arule Kolga-Jaani alevikus, maksvusega 31. juulini 1939.

Laskemoonaga kauplemiseks:

Kaubanduse A-s. Hüppler ja Ko., Tallinnas, Tartu mnt. 43, maksvusega 16. aprillini 1939, Käru Tarvitajateühisuse juhatusel Kärus, maksvusega 22. juunini 1939; Elmar Aleksandri p. Johansonile Irboska jaama juures, maksvusega 15. juulini 1939; Vladimir Peetri p. Veberile Koerus, maksvusega 10. juulini 1939, ja Nadežda Jürgensonile Märjamaa alevikus, maksvusega 13. juulini 1939.

Laskeriistade parandamiseks:

Karl-Villem Karli p. Kanepile Otepääl, Pärnu 12, maksvusega 6. maini 1939; Jaan Hendriko p. Kalale Laatre vallas ja asunduses, maksvusega 11. aprillini 1939; Karl Karli p. Pärnale Lelle vallas, Hiiekõnnu alevikus, maksvusega 4. maini 1939; Johannes Mihkli p. Mittalile Tartus, Poe 8, maksvusega 1. juunini 1939; Joosep Jaani p. Rätsepale Avinurme vallas, Västriku külas, maksvusega 2. juunini 1940; August Jakobi p. Eichele Võrus, Kreutzwaldi 36, maksvusega 29. maini 1939; Mihkel Tõnu p. Kalliverele Simunas, maksvusega 1. juulini 1939, ja Johan Roosnale Taevere vallas, maksvusega 23. juulini 1939.

Politseidirektori otsustega on tühistatud:

Tallinnas elutseva Ludvig-Heinrich Jakobi p. Kruutmanni, Võnnu vallas elutseva Voldeemar Villemi p. Nuuti, Rāpina vallas elutseva Oskar Jakobi p. Pedmanson, Veriora vallas elutseva Gustav Samueli p. Tobre, Tallinnas elutseva Mihkel Albert-Johani p. Uldna, Kärddlas elutseva Paul Johani p. Liit'i, Meremäe vallas elutseva Richard Karli p. Kruusi, Laiuse vallas elutseva Villem Jakobi p. Lehe, Kooriküla vallas elutseva Kusta Matu p. Vesteri ja Ravila vallas elutseva Villem Gustavi p. Lauri laskeriistaload ja Juuru vallas elutseva Jüri Juhani p. Meisteri, Hageri vallas elutseva Johannes Kaarli p. Kivišilla, Tallinnas elutseva Eduard Jüri p. Kivistiku, Kehtna vallas elutseva Elmar Hansu p. Pärteli ja Triigi vallas elutseva Johannes Villemi p. Lepa laskeriistaload jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas.

Küsimusi ja vastuseid

Küsimus. Kas konstaabel on kohustatud nõudma sisse vallavanema poolt naturaalkohustuse täitmata jätmise pärast määratud trahviraaha?

Vastus. Administratiiv-sissenõudmise seaduse järgi kuuluvad omavalitsuste seaduse teostamisele ainult järgmised administratiivsissenõudmised: 1) omavalitsuse maksude sissenõudmine, 2) Majandusministri poolt kokkuleppel Siseministriga antud määruse alusel üksikute või kõigi nende riigisummade sissenõudmine, milledest omavalitsused saavad osa või mis on seoses omavalitsuse maksudega; 3) Majandusministri poolt kokkuleppel Siseministriga antud määruse alusel adm.-sissenõudmise teostamine Eesti Maapanga ja Eesti Maapanga valitsemisel olevate erisummade, kapitalide, fondide ja laenude alal, samuti ka Pikalaenu Panga valitsemisel olevast Maatulunduskapitalist antud laenude alal; 4) Siseministri erikorralduse alusel vähemusrahvuste kulturomavalitsuste ja kodade maksud, kui tähendatud maksud on seoses omavalitsuse maksudega. Kuna vallavanema poolt KKS § 970¹—970⁴ alusel KrS § 170¹ rikkumise eest määratud rahatrahv ei kuulu ühtegi eelmainitud liiki, siis ei saa juttu olla selle trahvi adm.-korras sissenõudmisest omavalitsuse kaudu, olgugi et korralduse trahvi sissenõudmiseks teeb omavalitsuse organ — vallavanem. Eeltähendatud trahvi määramisel vallavanem esindab jaoskonnakohtuniku ja teotseb KrS ning KKS raames, mispärast KKS § 675 ja 742 teise lõike ning Adm.-sissen. sead. § 3 viimase lõike juhatusel kuulub vallavanema poolt KKS § 970¹—970⁴ alusel määratud rahatrahv sissenõudmisele politsei kaudu. Mis puutub Riiklikkude asutiste administratiiv-sissenõudmistele politsei kaudu teostamise määrusse (RT 1936, 50, 415), siis see käib ainult Adm.-sissen. sead. § 3 esimeses lõikes ettenähtud sissenõudmistele kohta, pannes need sama seaduse § 3 kolmanda lõike alusel politseile. Pealeselle kuuluvad politsei ülesandesse juba seaduse järgi sissenõudmised Adm.-sissen. sead. § 3 viimase lõike ja sama seaduse § 4 viimase lõike alusel.

Küsimus. Koosolekute seaduse § 8 p. 4 viimane osa nõuab juriidiliselt isikuil korraldatava koosoleku teadaandele jur. isiku vastutava esinduse kohta loetletud andmete märkimist. Mida mõista jur. isiku vastutava esinduse all? Kas 1) jur. isiku juhatust koosoleku

korraldajana, keda käsitleb p. 4, miks on siin tarvitatud vastutav esindus juhatuse asemel (vrldl. Üh. ja nende liitude sead. § 10 ja 23 II osa l. I); 2) koosoleku ettenähtud juhatust (§ 19) korraldajana ja koosoleku ainekinnipidamise järelevalvajana (§ 20), mis aga ei peaks olema ka sama §-i p. 5 järgi, või 3) koosoleku kokkukutsumise eest erilist vastutavat esindust?

Vastus. Koosolekute seaduse järgi võivad koosolekuid korraldada nii füüsilised kui juriidilised isikud. Kui koosoleku korraldajaks on füüsiline isik, võtab ta enesele vastutuse koosoleku korraldamise eest ja täidab koosoleku juhataja ülesandeid, kui juhatust ei ole ette nähtud ega valita seda ka koosolekul. Kui koosoleku korraldab juriidiline isik, peab see määrama erilise isiku, kes vastutab koosoleku eest, täites samu ülesandeid, mis on koosoleku korraldajal sel korral, kui koosoleku korraldab füüsiline isik. Seda juriidilise isiku poolt korraldatava koosoleku eest vastutavat isikut mõeldaksegi koosolekute seaduses juriidilise isiku vastutava esinduse all. Seega ei ole see identne ei juriidilise isiku juhatusega ega ka koosoleku juhatusega. Muidugi võib juriidilise isiku juhatuse esimees või liige samal ajal olla ka vastutav koosoleku eest ja ühtlasi olla ka määratud koosoleku juhatajaks, kuid igal juhtumil tuleb teadaandes märkida, kellel lasub juriidilise isiku vastutav esindus koosoleku korraldamise alal.

R.Ü.K.
O-Ü. Riieturite
Ühiskaubamaja

Sügise ja talve
hooaja **uudis-**
mustreid inglise
ja kodumaa
toodangust.

Tallinnas, S. Karja 19. Tartus, Aleksandri 5.
Telef. 455-77. Telef. 16-20.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Eesti Pangas 543. Posti jooksev arve 377. Postkast Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/1 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100. Pea- ja vastutav toimetaja: **A. Liit.** Tegev toimetaja:

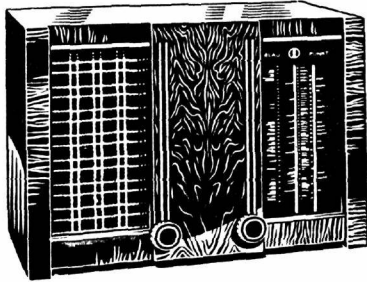
Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve 438. **Tellimishind:** aastas Kr. 6.—, poolaastas Kr. 3.—, 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. Kr. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. —. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

H. Põldvere. Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu.**

Raadio suuräris

leidub aparate igasugusele maitsele, igasugustele tehnilistele nõuetele kõigis hinnaklassides.

Eriti siis, kui see äri esitab sarnaseid nimekaid vabrikuid nagu:

BLAUPUNKT • RET
LORENZ • ARE • EKCO
ÜLO • HORNYPHON

Palume tutvuda!

A-S. TORMOLEN & Ko.

Tallinn, Raekoja pl. 17

Tel. 428-06

ŠOKOLAAD,

A/S

KOMPVEKID JA

J. Brandmanne

KAKAO

KÕRGEIMAS HEADUSES!!!

Metallitööstuse

A/S

„ILMARINE”

end. FR. WIEGAND.

Tallinn, Põhja pst. 21. Tel. keskj. 426-40.

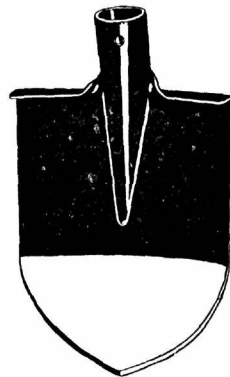
Valmistab ja müüb
en gros

kirveid ja labidaid

kõigis mõõtudes.

Töö korralik ja puhas.

Headuse eest täielik vastutus.

Jahimehed!

Meilt ja meie esindajailt kohtadel ostate kõige soodsamalt jahitarbeid, nagu: SUITSUTA JAHIPÜSSIROHTU „SOKOL“, 100-grammilistes plekk-karpides, ja SUITSUGA JAHIPÜSSIROHTU „PÕHJAKOTKAS“, 100-grammilistes pappkarpides, PADRUNIKESTASID (suitsuta ja suitsuga rohu jaoks), TONGISID jne.

Peale jahitarvete pakume oma ladudest mitmesug. käsituskindlaid lõhkeaineid, lõhkekapsleid, süütenööri jne.

Lõhkeainete ja süütevahendite keskladu

K.-Ü. M.J. SEPP & Ko

Tallinn, S. Karja 18—20, tel. 462-22.

ARCOS

ELEKTROODID
KEEVITAMIS-
TRANSFORMAATORID
KAITSEKLAASID

Agentuur: A. Berg,

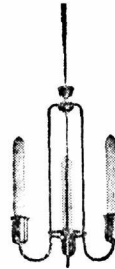
Vene 19—4, tel. 435-41, Tallinn.

ARMATUURITÖÖSTUS

«REX'i»

müügikoht Tallinnas

VENETÄN. 8, II KORRAL
Telefon 483-94.

Rikkalikus valikus mood-
said valgustuskehasid, nagu:
armatuure, laua-, seinalampe,
lambivarje jne. jne. jne.

MARTSIPANI- JA
ŠOKOLAADIVABRIK

Georg Stude

Asutatud 1864. a.

Tallinn, Pikk tän. 16.
Telefon 442-76.

Toornaha ümbertöötamise tööstus

H. CITRON

Tallinn, Tulika tän. 11
(end. Mayeri vabrik). Telef. 468-71.

Esimese klassi söögisaal-café «GASTRONOM»

Tallinn, Viru tän. 4. Telef. 436-61.

Parim lõunatamiskoht Tallinnas.

Kööök vilunud kokkade juhatusel.

Naha-, jalanõude- ja
hobuseriistadekauplus

NIKOLAI BŌSTROV

Tallinn, Veneturg 1 (Narva m. pool). Tel. 313-13.

Kaluritele, jahimeestele ja nende perekonnaliikmetele soovitab oma laost ja kauplusest kala- ja jahimeeste veekindlaid nahast ja kummisaapaid, A-S. „Globus-Union“ jalanõusid, kalosse ja botikuid. Täielik valik. Hinnad mõõdukad.

UNDERWOOD

kohverkirjutusmasinad

Vaatamata odavusele siiski täisväärtuslik UNDERWOOD!

...vaid UNDERWOOD, maailma suurim kirjutusmasinate vabrik, suutis toota nii kõrges headuses masina nii odava hinnaga!

Politseiametnikele eriti soodsad hinnad ja maksutingimused.

AINUESINDAJA:

K-M. JÜRI KODRES

TALLINN, Viru län. 8, II korral.
Tel. 436-50

EESTI DIATOMIIT

on kõrgeväärtuslik, täiesti kahjutu ja odav

soojuse,

külma,

tule ja

kõla

isolaator,

mis ei kahane ega muutu aja jooksul. Tarvitage diatomiiti ehitustel välis- seinte, lagede, põrandate ja katuse- aluste isoleerimiseks, soojade krohvi- ja mörtliisegude valmistamiseks, süttivate ehituste kaitseks tule vastu, keskkütte ja aurukollete ning juhtmete isoleerimiseks.

Tellimisi võtab vastu, annab juht- nõore ja selgitusi:

A-S. Eesti Diatomiidi peakontor

Tallinnas, Vabaduse plats, EKA ma- jas, tel. 479-29 ja kaevanduse kontor Tõrvalas.

Sügisuudiseks

*moodsaid
daamide
kleidi- ja
mantliriideid,
härrade
ülikonna- ja
palituriideid*

Et Teil oleks võimalus aeg- sasti ja rahulikult kaalu- des täiendada oma sügis- riidetust, oleme varakult va- rustanud oma riidekauplu- sed kõigi sügishooaja uu- diskaupadega.

A/S. „TEKLA“ RIIDEKAUPLUSED

TALLINN, S. KARJA 15;
PÄRNU MNT. 6; ESTONIA
PST. 11.

HAAPSALU, KURESSAARE,
MUSTVEE, NARVA, PETSE-
RI, PÄRNU, RAKVERE, VAL-
GA, VILJANDI, VÖRU.

Jälgige uudisväljapanekuid meie kaup- luste vaateakendel!

Carvitage ainult

P. K. VÕIEKSPORDI KESKMEIEREI

kõrgeväärtuslikke saadusi: lastepiima, esimese valiku rasvarikast piima, esimese valiku piima, pastööritud piima, kultuurhappe piima, keefiri, vahu-, kohvi- ja hapukoort, võid, kohupiima, juustu ja teisi piimasaadusi.

A/S. ROTERMANN'I TEHASED

TALLINNAS

end. Chr. Rotermaann

Asut. 1829. a.

*Teravilja veskid
Suurpagartööstus
Ehitusraua-osakond
Auto-osakond*

Osakonnad: Tartus, Viljandis, Narvas, Pärnus